

FORSVARET
For alt vi har. Og alt vi er.

ÅRGANG 77 - UTGAVE 2/2024 - HEIMEVERNSBLADET UTGIS AV KOMMUNIKASJONSSEKSJONEN I HEIMEVERNET

HEIMEVERNET

NÅTIDENS SOLDAT- FORTIDENS HELT

Som kanonkommandør Ragnvald Rækken i spillefilmen «Blücher» har troppssjef Jo Jørgen Stordal i Grebe fått en dypere forståelse av hvor viktig det er å ta beslutninger som befal.

SIDE 18

*Detekter og bekjemp
droner*

SIDE 02

*Støttet Ukraina
fra fjøset*

SIDE 14

*Historisk løft
for Heimevernet*

SIDE 24

MÅ MØTE TRUSSELEN FRA DRONER

Heimevernets første kurs i å detektere og bekjempe droner (C-UAS) er gjennomført på Heimevernets våpenskole. Kurset er bygget rundt et anti-drone system – med både sensorer og effektorer plassert i en mobil container.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud

Forkortelsen C-UAS står for Counter Unmanned Aerial System. Heimevernet har tidligere testet ut systemet på øvelser. Dyktige operatører er nå klare til å bemanne kontrollrommet med sine mange skjermer og sensorer.

– Vi har nå et nettverk med flinke folk vi kan bruke. Det begynner å ligge til rette for at vi kan skalere opp dette til å dekke hele Forsvaret om det er ønskelig, forklarer kursansvarlig Eystein Brustuen.

– Trusselen fra droner er noe som Forsvaret uansett må møte bredt i tiden fremover.

STYRKE ET FAGMILJØ I FORSVARET

– Dette første kurset ble delt opp i fem «delkurs» med spisset kompetanse inn mot ulike sensorer og effektorer. På disse

delkursene var det også elever fra blant annet Sjøforsvaret, Hæren og Forsvarsmateriell. Vi har også hatt støtte fra Hærens våpenskole på kurset, forklarer Brustuen.

– Dette gjør at vi nå er i ferd med å etablere et fagmiljø i Forsvaret på både drone og antidrone.

Eirik Bangstad har vært kurselev gjennom to uker på Dombås. Sivilt studerer han droneteknologi.

– Det er et ingeniørstudium som spesialiserer seg på luftbårne droner. Der starter man med elektronikk og andre basisfag, samt av vi lærer mye om det sivile regelverket, og det å operere droner. I tillegg er han soldat i Heimevernet og har deltatt på et C-UAS-prosjekt.

– Dette viser noe av Heimevernets egenart, smiler Brustuen.

– Hvem andre enn oss kan kalle inn piloter og droneingeniører som kurselever? Der de samtidig kan være med å utvikle kurset og teste ut systemet videre?

BYGGER KOMPETANSE VIDERE

Dette prosjektet ble finansiert i 2022 på grunn av situasjonen med trusler mot blant annet oljeindustrien. Det ble bedt om en hastesankaffelse av et anti-drone system med både sensorer og effektorer.

– 18 måneder senere har Heimevernet skaffet et antall slike system, og nå kjøres det første kurset for Heimevernets eget personell. Vi har hentet inn folk fra hele landet med spisskompetanse innen sitt fagfelt, poengterer Brustuen.

– Kurselevene er folk som jobber med dette sivilt og kan både bidra til å teste ut kursinnhold og systemet ytterligere. Disse godt utdannede folkene forstår seg på teknologien bak mye bedre enn oss i «grønt».

– Vi har elever som ser databildet og skjønner bakgrunnen og signalene som gir dette bildet. De stiller oss de smarte spørsmålene – kan vi ikke gjøre det på den måten? Kan vi ikke teste ut dette?

Fremover blir det viktig at HV-distriktene bygger kompetanse videre og tar systemene i bruk. Det første kurset har først og fremst utdannet operatører. Dette er dyktige folk som skal kunne både bemanne systemene, men også lære bort

kunsten til assistenter og flere brukere fra de lokale HV-områdene. Elevene blir både operatører og instruktører.

– Vi har systemene, vi har det første kurset og nå er vegen ganske kort til å få tak i flere enheter og enda bedre sensorer og effektorer. Nå begynner dette å ligne på «lavhengende frukt» med et fagfelt som begynner å bli etablert, sier kursansvarlig Brustuen fra våpenskolen i Heimevernet.

BÅDE OPERATØR OG INSTRUKTØR

– Vi er en god gjeng her fra mitt HV-distrikt og vi har fått god innsikt i hvordan systemet fungerer og hvordan vi kan bruke det, forteller HV-soldat Nikolai Skjelbreid og fortsetter:

– På alt fra å detektere til å jamme droner. Vi blir opplært som operatører, men vi kommer nok også til å bidra til opplæring av flere soldater. Vi mener selv at vi er med i starten på noe som kan skaleres opp, og håper at det blir kjøpt inn flere slike systemer. Dette er jo et system som kan brukes til mye mer enn bare anti-drone. Objektsikring og overvåking er jo også to muligheter, forklarer HV-soldaten. – De fleste som er med på kurset er frivillig og mange har sagt at de gjerne blir med på reisen videre med å få dette ut til resten av Forsvaret. Det var faktisk venteliste fra vårt distrikt på folk som gjerne ville være med, smiler HV-soldaten.

KAN SKALERES OPP

Brustuen har gjennom mange år holdt

kurs i Heimevernet, og han forteller at elevene på dette kurset skiller seg litt ut ved at de er så genuint opptatt av fagfeltet.

– Dette er folk som ser mulighetene i systemet og på eget initiativ tester ut forskjellige ting underveis.

Kurselevene er i alderen 20 til 50 år. Mange sitter på en sivil spisskompetanse som våpenskolen drar rett inn i kurset.

– Dette er kun mulig fordi vi har slike folk i Heimevernet, som nå sier de er interesserte å bruke mer tid på dette. De er levende opptatt av sine sivile fagfelt og vil være med å viderebringe denne kapasiteten i Forsvaret.

”

– Vi er en god gjeng her fra mitt HV-distrikt og vi har fått god innsikt i hvordan systemet fungerer og hvordan vi kan bruke det.

Nikolai Skjelbreid

– Ellers vil jeg få frem at nå har vi et mulighetsvindu til å øke prosjektet med flere kurs og flere container-enheter. Grunnen er at vi bruker eksisterende rammeavtaler fra eksisterende prosjekter. Denne muligheten vil etter hvert lukke seg litt, sier Brustuen.

– Dette systemet er veldig spennende å få innblikk i, sier drone-ingeniørstudenten og HV-soldaten Erik Bangstad.

– Vi klarer også å finne noen «barne-sykdommer» det går an å fikse på. Jeg opplever at det er mange i Forsvaret som ser frem til å få denne containeren «i ryggen» på oppdragsløsningen fremover.

Frode Ommundsen

Generalmajor
Sjef Heimevernet

Kjære HV-soldater

Vi står overfor en hektisk periode med oppdrag, trening og ikke minst videreutvikling av Heimevernet. Heimevernet viser sin relevans hver dag gjennom oppdragsløsning og beredskapsarbeid. Det arbeidet dere har lagt ned har gitt gode resultater. Jeg vil derfor benytte anledningen til å takke dere alle for innsatsen så langt.

Rett før sommeren vedtok et samlet storting den nye langtidsplanen for forsvarssektoren. Vedtaket er historisk både fordi det representerer en historisk satsning på forsvaret av landet vårt, men også fordi vedtaket var enstemmig. Nå er det opp til Forsvaret å sørge for at de ambisiøse politiske målsettingene innfris. Derfor er utarbeidelsen av Forsvarets gjennomføringsplan en av de viktigste aktivitetene Heimevernet bidrar til denne høsten.

I det nære er operasjoner, trening, øving og kurs høyt prioritert aktivitet. Både politisk og militær ledelse er tydelig på at Heimevernet skal trene mer, og det er jeg svært glad for. Årlig trening er fortsatt pulsslagene i Heimevernet. I praksis betyr dette at målsettingen og den nye standarden er at hele områdestrukturen skal trene fem dager for mannskaper og befal/spesialister sju dager årlig. I tillegg kommer kursvirksomhet innen ledelse og spesifikke fagområder.

Jeg har forståelse for at mer trening ikke passer

perfekt inn i alles liv. Dere har viktige jobber, familie og bidrar til fellesskapet på så mange måter. Likevel vil jeg oppfordre den enkelte av dere til å gjøre deres ytterste for å møte på trening. Det er først og fremst fordi dere alle er en viktig brikke i egen enhet. Dersom du er borte så blir det et hull i organisasjonen, og det er ingen som kan erstatte deg. Resultatet er at dine kollegaer må bære litt mer og litt lenger, fordi du ikke er til stede. Men viktigst av alt er at det blir umulig å utvikle relasjoner og nettverk i den enheten du tilhører. Egenskaper som er utrolig viktig når det gjelder.

Heimevernets bidrag til operasjon Ellisiv, støtten til Ukraina, er formidabel. Jeg lar meg stadig imponere over den jobben og personlige innsatsen hver enkelt bidrar med. Treningen av ukrainske soldater gir effekt, setter spor og gir nye perspektiver for den enkelte.

Det er svært gledelig at engasjementet i rammen av operasjon Ellisiv har vært et springbrett for ansettelse i Forsvaret for flere. Jeg har stor tro på at deltakelse i operasjoner bidrar til gjensidig interesse for både Forsvaret som arbeidsgiver og dere som potensielle arbeidstakere. Re-rekruttering vil være viktig for å kunne øke Forsvarets størrelse så raskt som ønskelig. Jeg oppfordrer derfor alle som kunne være interessert i en fast jobb i Forsvaret om å synliggjøre denne interessen.

Overalt – alltid

REDAKSJONEN

Ansvarlig redaktør:

Brigader Morten Eggen, NK/stabssjef HV

Redaktør:

Rådgiver Siv Iren Brænd

Grafisk design:

Tore Ellingsen

PRESSE OG INFORMASJON I HEIMEVERNET

Kommunikasjonssjef HV:

Oberstløytnant Per Gunnar Grosberghaugen

Fagleder kommunikasjon HV:

Rådgiver Stein Cato Nybakken

Combat media team 1:

Seniorkonsulent Tore Ellingsen

Spesialist Karen Gjetrang

Combat media team 2:

Kaptein Rune Haarstad

Spesialist Kristian Kapelrud

Combat media team 3:

Kvartermester Ingvild Ekrol

Spesialist Helene Sofie Thorkildsen

Spesialist Tor-Magnus Øverås

Media- og kommunikasjonssoldat:

Ledende flysoldat Iben Stødal

Ledende flysoldat Hermine Heier

TIPS OSS

Siv Iren Brænd

Telefon: 40028135

Epost: sbrand@mil.no

Heimevernsbladet

Postboks 393 Terningmoen

2403 Elverum

forsvaret.no/hv

TRYKK

Aksell AS

Bladet ble sendt til trykk 30. august 2024

OPPLAG

45 800

FORSIDEN

Innsatsstyrkesoldat Jo Jørgen Stordal (44) har denne våren tatt et historisk steg tilbake til 1940 i statistrollen som Ragnvald Rækken i storfilmen «Blücher». Bilde er manipulert.

Foto: Tor-Magnus Øverås

FØLG OSS PÅ

«Erik» har vært instruktør for ukrainske soldater i operasjon Gungne i åtte måneder. Det betydde også endringer for samboren hans, da hun blant annet måtte sette doktorgraden sin på vent. Likevel er hun tydelig på at dette valget tok de sammen, og at hun på sitt lille vis har bidratt til den viktige jobben som gjøres.

14

Forsvarssektorens langtidspan styrker Heimevernet på en rekke områder. Satsningen gir områdesjef Torbjørn Pedersen og hans soldater i Trøndelag heimevernsdistrikt 12 ny motivasjon, men de stiller også noen krav.

24

Det siste halvåret har en rekke heimevernssoldater vært på kurs hos Forsvarets transportskole på Sessvollmoen, og nå ønsker de seg enda flere kursdeltagere fra Heimevernet. I løpet av kurset er deltagerne gjennom alt de trenger for å kjøre noen av Forsvarets tyngre kjøretøy.

40

18

44-åringen fra Toten er troppssjef i innsatsstyrke Grebe i Opplandske heimevernsdistrikt 05. Med sin militærbakgrunn fikk Jo Jørgen Stordal en sentral statistrolle i storfilmen «Blücher» som trolig vil ha premiere på norske kinoer neste år. Stordal spiller rollen som sersjant Ragnvald Rækken. Hadelendingen var den første til å avfyre skudd mot den tyske krysseren.

Oldefaren hans bidro under krigen. Selv har Chris Edwards vært på flere utenlandsoppdrag før han sluttet i Forsvaret. Da savnet ble for stort, søkte han seg inn i innsatsstyrke Claymore. Samholdet og det å være soldat var det som trakk han tilbake. Nå har han vært med i mange år og trekker blant annet frem samarbeidet med de unge soldatene i vakt- og sikringstroppen som spesielt givende.

50

INNHold

02 NYTT I HV

Må møte trusselen fra droner

06 LEDER

Sjef Heimevernets ord

10 AKTUELT

Stort og smått fra HV-Norge

14 OPERASJON GUNGNE

Full støtte hjemmefra

18 PORTRETET

Jo Jørgen Stordal

24 FORSVARETS LANGTIDSPAN

Løfter Heimevernet

30 ALLIERT SAMARBEID

Amerikanske instruktører på Gungne

32 GASS, GASS, GASS

Viktigheten av vernemaske

36 MISTENKELIGE OBSERVASJONER

Etterretning

40 FORSVARETS TRANSPORTSKOLE

Utdanner rekordmange HV-soldater

44 HEIMEVERNETS TEKNOLOGIDAGER

Samlet på Dombås

46 DIGITAL SOLDAT

Avgjørende soldatferdigheter

50 SOLDAT I BLODET

Chris Edwards

54 BLI KJENT MED SOLDATENE

5 av 40 500

56 HV-NORGE RUNDT

Områdesoldat, områdesjef og distrikt

MØTE MELLOM TO DISTRIKTSSJEFER

TEKST OG FOTO: Major (r) Jan H von Hafenbrädl

Magnar Nerموen (98) gir ny distriktssjef for Oslofjord heimevernsdistrikt 01 Espen Ulvebne gode råd på veien.

«Kom inn!» Vi står foran døra til oberst Magnar Nerموen i Elverum. Vårt møte er avtalt kl. 1300, og obersten i sitt 98 år liker det slik. Presisjon og respekt for klokka gjelder fortsatt. Vi møter HV-01s eldste nålevende tidligere distriktssjef og trolig HV-stabens eldste tidligere personellsjef.

Generasjonskløften på over 50 år oppleves ikke stor da de to distriktssjefene møtes. Begge har variert tjeneste i kongeriket, samt flere deployeringer til utlandet. Oberstløytnant Espen Ulvebne ble nylig innsatt som distriktssjef HV-01, og det var en naturlig oppstart å møte eldstemann. Gradsnivået fra sersjant til oberst og 40-års tjeneste på flere sjefsnivå er meget godt dokumentert, og Nerموen husker godt og stadfester steder og årstall.

Vi føler at vi får ta del i hans militære reise fra Hjemmestyrkene i 1944-45, BSHLT i 1947-48, TYBRIG i 1948-49, KS i 1949-51, UNEF Gaza i 1959, IØ1 i 73-76, BSØA i 1976-78, UNIFIL i 1981-82, HV-01 i 1978-83, flere perioder på SVI og til slutt FO/HVST i 1983-86. Nerموen ble

dekorert med deltakermedaljen for sin innsats i Hjemmestyrkene i 44-45.

– Perioden på Krigsskolen som kadett, med blant annet russisk kurs og senere som instruktør huskes godt. Fredrik Bull-Hansen, Olav Breilid og Helge Faret var mine kullkamerater. Som instruktør i 58-59 husker jeg godt HMK og Hjalmar Inge Sunde fra samme kull.

Det ble også utdanning i England, Tyskland og USA, samt bataljonssjef på flere repetisjonsøvelser den gang vi hadde et mobiliseringsforsvar.

Nerموen forteller:

– Høsten 1944 startet min militære løpebane som 17-åring ved Åsnes og Hof. Det foregikk en del virksomhet av flykninger fra Eidsvoll over Glomma via Flisa. Min far var ansatt i jernbanen og var motstandsmann. Han fraktet våpen og hadde sitt kontaktnett. Min bror deltok også, og det var naturlig for meg å bidra. Fra loftet ved Bjerkely skole var det mulig å observere om tysk vakt hold var til stede og når ferdslen over Glomma og bruene var trygt. Vi hadde ikke vett eller tanker på å være redd, men han far var nok i andre tanker.

– Etter fredsvåren i 1945 sa far at jeg måtte skaffe meg en utdanning. Således ble det

realartium i 1946 før jeg kom tilbake til Forsvaret.

Nerموen var innehaver av en rekke sjefsstillinger i inn- og utland. Skolesjef, kompanisjef, distriktssjef, IØ-sjef og bataljonssjef for å nevne noen.

– Dagens heimevern er en viktig del av Forsvaret. Ved mobilisering kan det være for sent når det går en dag eller to. Vi hadde våpen hjemme og kunne møte på timen. En fiende vet det.

– Jeg heiser flagget fortsatt på verandaen 8. mai. En viktig dato som skal feires og ikke glemmes.

Vår tildelte tid er over. De to distriktssjefene nikker anerkjennende til hverandre. To generasjoner og over 50-års aldersforskjell virker likevel nært. Felles verdier, minner og opplevelser fra tjenesten binder to offiserer sammen.

Visste du at... Heimevernet har egne nettsider? Sjekk ut forsvaret.no/hv

MEDALJE FOR EDEL DÅD

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Torbjørn Kjosvold

På frigjørings- og veterandagen 8. mai ble Forsvarets medalje for edel dåd gitt til ni medaljemottakere. To av disse tilhørte Heimevernet.

Sanitetsbefal Tor Oddvar Aasen fra Værnes heimevernsområde i Trøndelag heimevernsdistrikt 12 og Sven Åge Gunnerød fikk medaljen for edel dåd for sin ekstraordinære innsats i slukkingsarbeidet, da det begynte å brenne i lasteskipet Britannia Seaways på vei til militærøvelse på Vestlandet i november 2013.

– Etter at helikopteret ikke klarte å få oss av båten skjønte jeg at man måtte trå til der man kunne. Full av adrenalin var det bare «å gjøre», forteller Aasen.

Han og de andre fra Forsvaret avlastet be-

setningen som hadde holdt på lenge. Etter hvert kom andre båter til, inkludert KNM «Helge Ingstad», og spylte med vannkanoner. Da roet flammene seg for alvor.

– Å få medaljen var en stor opplevelse både for meg og de andre som var i samme sko i 2013, forteller sersjant Aasen og legger til: – Jeg er også stolt over å kunne stå i uniform for Heimevernet på en slik dag.

Medaljen kan bli tildelt militært og sivilt personell som i militær sammenheng har vist snarrådighet og vist personlig mot utover det man kan kreve. Medaljen kan også bli tildelt til personer som under risikofylte omstendigheter har bidratt til å hindre tap av menneskeliv eller avverget skader på materiell og eiendom.

NY SJEF FOR BERGENHUS HEIMEVERNSDISTRIKT 09

6. juni overtok oberst Asbjørn Lysgård sjefsjobben i Bergenhus heimevernsdistrikt 09.

Avtroppende sjef oberstløytnant Christoffer Thomas Knutsen har fått opprykk og skal nå bli assisterende forsvarsattaché i Washington D.C.

NY SJEF FOR OSLOFJORD HEIMEVERNSDISTRIKT 01

13. juni overtok oberstløytnant Espen Ulvebne kommandoen over Oslofjord heimevernsdistrikt 01.

Remi Høyning, som har fått opprykk til oberst, tiltrer en stilling ved NATOs hovedkvarter i den belgiske hovedstaden.

Mottakere av fortjenestemedalje og plakett i gull siden april 2024

HEIMEVERNETS FORTJENSTEMEDALJE:

- Major Knut Einar Skodvin, Bergenhus heimevernsdistrikt 09
- Kaptein/konsulent Kim Andre Kollerud, Forsvarsmateriell
- Kjøkkensjef Inger Neergård Hessen, Heimevernets våpenskole
- Kommandersersjant Trond Sakshaug, Heimevernets våpenskole
- Orlogsmester Espen Andersen, Heimevernsstaben
- Oberstløytnant Søren Pinderup Rich, Danmark

SJEF HVS PLAKETT I GULL:

- Statsstipendiat Petter Ringen Johannesen, Oslofjord heimevernsdistrikt 01
- Kaptein Hans Rune Nicolaisen, Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08
- Kaptein (p) Hugo R. Johansen, Oslofjord heimevernsdistrikt 01
- Løytnant Helge Aasli, Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08
- Oberst Olav Njøs, Heimevernsstaben
- Oberstløytnant Ingvar Seland, Heimevernsstaben
- Major Arild Schjøberg, Heimevernsstaben

DET DANSKE HJEMMEVERNETS FORTJENESTETEGN:

- Major Torgeir F. Hansen, Heimevernsstaben

NY SJEF OPERASJONER I HEIMEVERN-STABEN

Oberst Ole Christian Tenden tok over som sjef operasjoner i Heimevernsstaben i august.

Olav Njøs som hadde stillingen tidligere, har gått av med pensjon fra Forsvaret.

FLERE AV DE NYE «TI-PROSENT STILLINGENE» BESATT

TEKST: Karen Gjetrang

For å støtte områdesjefer, har det i et pilotprosjekt blitt innført 20 nye stillinger fordelt på alle Heimevernets distrikter. Dette for å skaffe erfaringer slik at tiltakene kan implementeres i hele Heimevernet.

– Det blir en utvidelse av tjenesteplikten til én person i området. Distriktene finner nå ut hvem som skal ha disse stillingene i

hvert område, forklarer Roald Solholt, som er sjef personell i Heimevernet. På sikt vil alle heimevernsområdene få en ekstra stilling. Finnmark heimevernsdistrikt er det distriktet som har fått flest stillinger så langt og er allerede godt i gang med å rekruttere.

– Dette vil først og fremst bety økt operativ evne i de områdene vi velger å prioritere,

forteller oberstløytnant Tomas Bakke. Han er sjef for Finnmark heimevernsdistrikt 17. Oberstløytnanten trekker frem at mye av arbeidet i Heimevernet gjøres frivillig og at de nye stillingene gir mulighet for å gi noen av ildsjelene en mulighet til å bidra enda mer.

Bakke er sikker på at heimevernssoldatene kommer til å merke en forskjell med de nye stillingene på plass i områdene.

TO FLUER I ET DYKK

TEKST OG FOTO: Ingvild Ekrol

Heimevernet er å finne i skogen, til fjells, i byer og bygder. Men også under vann er det heimevernssoldater.

I Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16 (HV-16) sendes dykkere ned i vannet i forkant av alliert mottak. Dykkerne søker etter eksplosiver, men ender ofte opp med å ta med seg søppel som de kommer over opp fra havbunnen.

– Vår oppgave er å søke av kaia før det kommer et skip. Vi søker etter eksplosiver, både under kaia, på utsiden og på bunnen, sier dykker og heimevernssoldat Stine Thunheim.

– Vi ser etter store gjenstander som ser ut som de er nylig plassert.

– Vi har funnet mye rart, men aldri noe farlig. Det er mye søppel og det hender at vi tar med noe opp, enten for gøy eller for å rydde litt der nede. Man tror kanskje at folk har sluttet å kaste søppel i havet, men det har de altså ikke, avslutter Stine.

FLERE HV-UNGDOMMER

I Forsvarets langtidsplan er det satt av ti millioner kroner for å gi et tilbud til HV-ungdom flere steder i landet.

Det er nedsatt en egen prosjektgruppe i HV som skal gi sin anbefaling i løpet av høsten. Foreløpig er det kun heimevernsungdom i tre av de elleve HV-distriktene. Det planlegges å etablere tilbudet i Finnmark heimevernsdistrikt allerede i løpet av året.

Bakgrunnen for økningen er at heimevernsungdommen er en mulighet til å spre kunnskap om Forsvaret og motivere flere for førstegangstjenesten og videre tjeneste i Forsvaret.

Visste du at... Heimevernet trenger instruktører for å lære opp ukrainske soldater. Sjekk ut forsvaret.no/hv

KVANTITATIV FORSKNING PÅ NORGES TOTALFORSVAR

TEKST: Miika Brenna Jarsve Foto: Frederik Ringnes

Denne høsten og våren neste år vil mange i Heimevernet motta en invitasjon fra Forsvarets personell- og vernepliktsenter (FPVS) via Digipost om å delta i en spørreundersøkelse.

Forskere ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har startet et unikt prosjekt finansiert av Forsvarsdepartementet.

– Vi planlegger å sende ut en spørreundersøkelse til mange ulike personer som er viktige for Norges totalforsvar, inkludert Heimevernet. Det er sjeldent med så omfattende kvantitativ forskning på totalforsvaret, da de fleste studier er kvalitative, sier en av forskerne i prosjektet.

Undersøkelsen vil bli sendt til soldater i syv ulike heimevernsdistrikter og til en rekke sivile medarbeidere med sentrale roller i totalforsvaret.

– Det blir spennende å få en helhetlig innsikt i totalforsvaret. Ved å sammenlikne data fra flere landsdeler og sektorer, håper vi å avdekke ny innsikt.

For å lykkes med forskningen, er det viktig at mange svarer på undersøkelsen.

– Vi ser frem til at du tar deg tid til å svare

på undersøkelsen dersom du mottar invitasjonen, og vi verdsetter din deltakelse. Undersøkelsen tar mindre enn ti minutter å fullføre, og målet er å styrke Norges forsvarsevne. Dette mener vi er en god investering av din tid, uttaler forskeren.

Resultatene fra forskningsprosjektet vil bli delt med aktører innen beredskap, sik-

kerhet og forsvar, samt i undervisnings- og forskningsmiljøer. Deltakelse er frivillig, og opplysningene behandles konfidensielt.

Mer informasjon om prosjektet, inkludert hvilke data som samles inn og hvordan de vil bli brukt, finnes på FFIs nettsider: www.ffi.no/forskning/prosjekter/totalforsvarsstudie

STATUS NY GODTGJØRINGSMODELL

Forsvarsstaben har foreslått endringer i godtgjøringsmodellen. De avventer forskriftsendring fra Forsvarsdepartementet, før forskriften skal ut på høring.

Godtgjøringsmodellen må reguleres i vernepliktsforskriften og må derfor til politisk behandling før den kan godkjennes. Det er ventet at modellen skal tre i kraft tidligst 1.1.2025. Endringene vil kunne ha mye å si for deg som heimevernssoldat. Godtgjø-

ringsmodellen gjelder for alle reservister som tjenestegjør etter forsvarsloven. Heimevernet er dermed den største brukeren av modellen, når tjenestepflichtige HV-soldater skal kompenseres for den inntekten de taper når de tjenestegjør.

– Vi håper at den nye godtgjøringen blir mer rettferdig, sier sjef for personell i Heimevernet oberstløytnant Roald Solholt. Modellen er basert på Sivilforsvarets modell og vil gjelde for alle reservister i

Forsvaret. Den vil gi kompensasjon inntil 6G og finansieres gjennom tilleggsfinansiering for Heimevernet.

– De som har gode avtaler med sine arbeidsgivere vil kanskje oppleve at de får mindre, men ordningen vil hjelpe dem som i dag taper penger på å være inne til tjeneste, sier Solholt.

Soldatene vil fortsatt få tillegg basert på hvilken rolle de har i Heimevernet.

FULL STØTTE HJEMMEFRA

For samboeren til «Erik» har det vært en selvfølge at han skulle bidra i opplæringen av ukrainske soldater i operasjon Gungne. – Dette var noe vi gjorde sammen, sier hun.

TEKST OG FOTO: Kristian Kapelrud

Dette for at «Erik» skulle få muligheten til å være med som instruktør i operasjon Gungne. I åtte måneder var han i instruktørbobla. Det krevde mye av både han og samboeren. Som en engasjert og erfaren HV-soldat er han vant til å være borte på øvelser og lignende, men ikke like lenge.

– Det var rart å være borte så lenge. Jeg kjenner jo på dårlig samvittighet når jeg hører at det er ekstra mye å ta tak i hjemme, og jeg føler at jeg burde vært til stede. Både med tanke på samboeren min og sønnen min. Når det står på som verst med kurset er man såpass inni bobla at man får tunnelsyn på det vi driver med. Det var lange arbeidsdager, så det ble lite tid til refleksjon og kommunikasjon med de hjemme, beskriver «Erik».

Arbeidsmengden ble derfor stor på samboeren, med full jobb og gårdsdrift i tillegg.

– Jeg hadde tatt på meg mer jobb enn det jeg normalt har på våren fordi planen var forskningsopphold i utlandet til høsten som en del av en doktorgrad. Dermed skulle jeg gjøre unna litt i forkant. Det fikk jeg ikke gjort om, så det endte med ekstra mye jobb da han var borte og det ble en tøff innkjøringsperiode. Det er jo mye som skjer på gården på våren med fødsler og annet stell, forklarer hun.

– Men det gikk jo, og det føltes hele tiden som at det er verdt det, legger hun til.

På gården driver de blant annet med geiter og grønnsaksproduksjon. På vinterstid har de også ansvar for snøbrøyting i nær-

området, så det er normalt aldri mangel på arbeidsoppgaver for dem begge i tillegg til å være i full jobb.

– Det var en kabal siden jeg selv ikke kjører traktor med snøfres, i tillegg til at jeg skal være på jobb i Trondheim klokken åtte på morgenen. Jeg sto opp i fem-tida hver morgen og gikk i fjøset, gikk inn og dusjet før jobb, kom hjem halv sju på kvelden og gikk i fjøset igjen. Jeg hadde nok ikke rukket å brøyte uansett. Heldigvis kunne svigerfar hjelpe til med den jobben, og i tillegg var det flaks at det var lite snø, beskriver hun.

EGEN KARRIERE PÅ VENT

Samboeren mistet muligheten til å dra på det planlagte forskningsoppholdet. Det lot seg ikke kombinere med gårdsdriften da hun var alene.

”

– Det at jeg kunne hjelpe til slik at han fikk være instruktør var noe vi gjorde sammen. På den måten fikk jeg også bidratt på mitt lille vis.

SAMBOEREN TIL «ERIK»

– Det var kanskje den største konsekvensen for min karriere som ble litt satt på vent for at han skulle kunne være med på Gungne. Forskningsoppholdet kunne ikke utsettes, så det toget gikk, forklarer hun.

Likevel forteller hun at det ikke var en vanskelig avgjørelse å ta.

– Jeg tenkte at det han skal gjøre har større verdi enn at jeg reiser til utlandet i tre måneder, slik som situasjonen er i Ukraina. Vi følte begge at der er det behov for hjelp, sier hun.

HJALP HAN Å HJELPE

– Jeg følte også sterkt på at det han kan bidra med er viktigere enn jobben min. Det at jeg kunne hjelpe til slik at han fikk være instruktør var noe vi gjorde sammen. På den måten fikk jeg også bidratt på mitt lille vis, forklarer hun.

Å ha den type støtte hjemmefra betyr mye for «Erik».

– Det hadde ikke gått uten. Det er helt avgjørende for at sånne som meg og de andre i Heimevernet kan gjøre sånt. Vi er helt avhengige av tilrettelegging fra arbeidsgiver og full støtte hjemmefra for å løse logistikken med hus, hjem og for vår del gårdsbruk, beskriver han.

GRUNDIG PRAT PÅ FORHÅND

Da «Erik» tok opp at han ønsket å bli med som instruktør tok paret en nøye prat hjemme.

– Det er viktig å snakke grundig gjennom det på forhånd i hvert fall. Med tanke på både forholdet, men spesielt det praktiske og hvordan det skal løses. Det er jo ofte det praktiske som gjør at forholdet ikke fungerer på sikt. Hvis den ene føler at det blir skjevt fordelt uten å være innstilt på det. Det hadde vi en ganske grundig prat om. Jeg visste jo at det ble mye på meg med gård og hus i tillegg til jobb, beskriver samboeren.

For de praktiske tingene hjalp det at kursene rullerte i en fast turnus med en uke fri mellom hvert kurs.

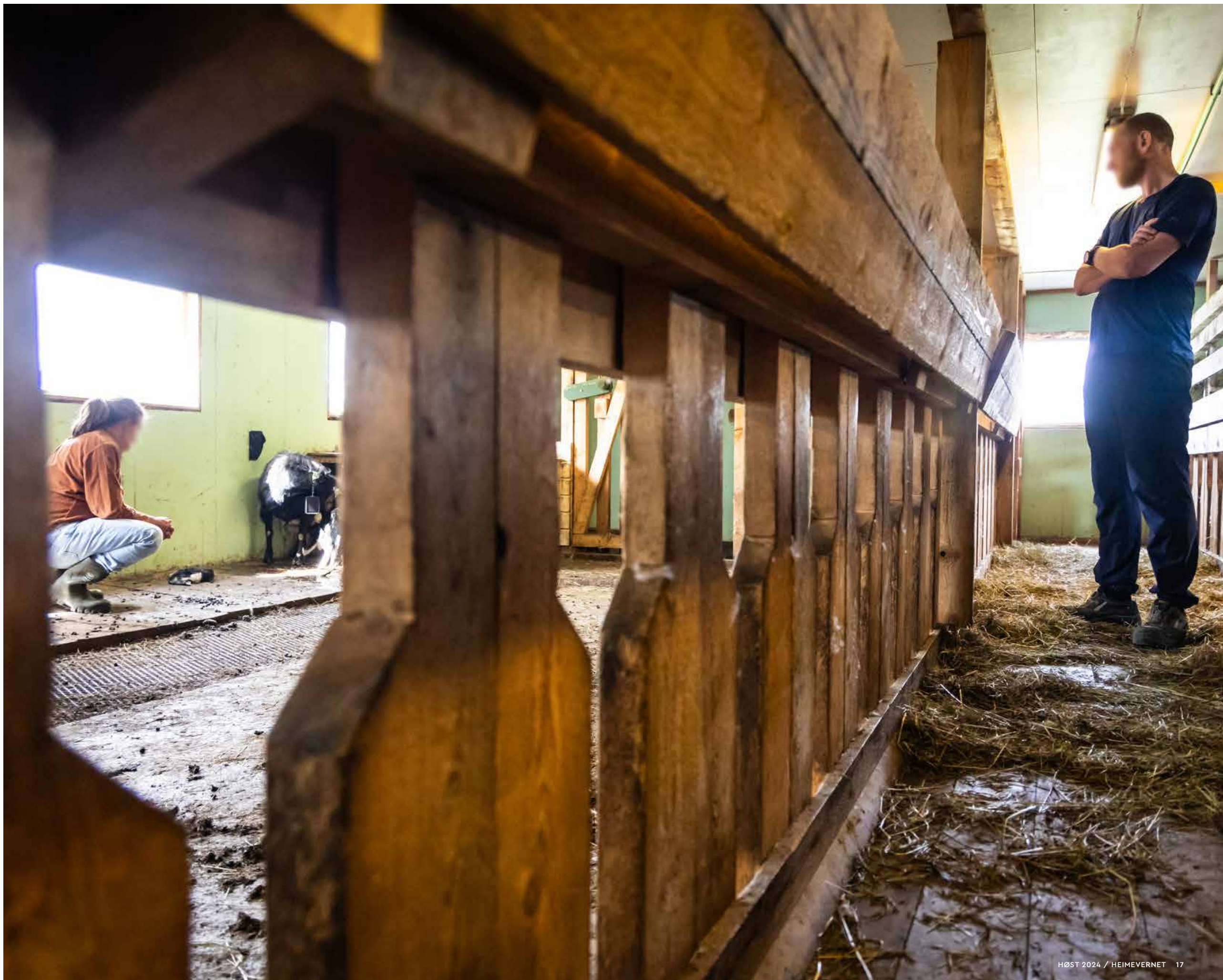
– Jeg husker vi snakket om at vi syntes det var litt kort med en uke mellom kursene, så det ble litt kort tid for han å skru om mentalt og litt kort tid å få gjort unna ting som hoper seg opp på en gård som må gjøres, sier hun.

– Vi hadde stort sett fri i helgene. I fjor da det var fire ukers kurs var det vanligvis en til to arbeidshelger i løpet av kurset. Til tross for at vi også hadde frihelger er erfaringen her i huset at når man jobber så mye med noe så intenst, rekker man ikke å komme «hjem» på en helgetur. Du må ha fredagskvelden og lørdagen på å lande, for da rekker du nesten å komme «hjem» rett før du skal dra igjen. Det var ganske utfordrende for alle sammen, legger «Erik» til.

Til tross for belastningene er begge enige om at det var verdt det.

– Det var ikke planlagt da vi ble enige om at han skulle ta instruktørjobben, men i løpet av perioden ble jeg gravid, og forskningsoppholdet hadde kanskje blitt avlyst uansett. Det var noen dager med morgenkvalme i fjøset, ler hun.

– Forhåpentligvis tillater hverdagen at jeg kan være instruktør igjen senere. Om ikke på heltid, så kanskje litt på deltid, avslutter «Erik».

KRIGSHELLEN FRA BRANDBU

Jo Jørgen Stordal (44) mener vi kan lære mye av Birger Eriksen og hans lederskap på Oscarsborg natt til 9. april. Selv har Stordal en sentral statist-rolle i den nye norske storfilmen som spilles inn der det skjedde for 84 år siden.

TEKST: Stein Cato Nybakken FOTO: Tor-Magnus Øverås

Vinteren har sluppet taket i og rundt Oslofjorden og våren begynner omsider å bli varm. På Oscarsborg festning er det høy aktivitet. Det indre festningsverket i Oslofjorden, som årlig besøkes av flere enn 100 000 turister, er gjort om til et filmsett som yrer av skuespillere og statister. Innspillingen av filmen «Blücher» startet 9. april og forteller historien om det som skjedde akkurat her natt til 9. april 1940.

– Det er mye jobb, men samtidig veldig interessant og moro, smiler en litt møkkete, men også blid Jo Jørgen Stordal, som for anledningen er iført tidsriktig uniform.

Når vi besøker Stordal under innspillingen på Oscarsborg, har opptakene pågått en drøy ukes tid. Alle som har vært med på en filminnspilling vet at det er nitidig og tidkrevende arbeid og Stordal har til sammen ti opptaksdager på settet. Hvor mange sekunder eller minutter ferdig film det blir, aner han ikke.

– Jeg har bare et par replikker der jeg får brukt totendialekten min, smiler han.

Sentralt i historien om det tyske angrepet på Norge står festningskommandant Birger Eriksen og det dilemmaet den aldrende offiseren sto i, da ukjente fartøy trengte inn i Oslofjorden. Stordal, som selv har lang erfaring fra Forsvaret, forteller at dagens offiserer kan lære mye av Eriksen.

– Som befalingsmann mener jeg den største fienden er beslutningsvegring. Mange er redde for konsekvensene av sine egne avgjørelser og håper helst noen andre vil bestemme så du slipper. Det Birger Eriksen gjorde, med de opplysningene han da hadde, krevde stort mot, fastslår han.

44-åringen fra Toten er troppssjef i innsatsstyrke Grebe i Opplandske heimevernsdistrikt 05 og fikk en sentral statistrolle i storfilmen som trolig vil ha premiere på norske kinoer neste år. Stordal spiller rollen som sersjant Ragnvald Rækken. Hadelendingen var den første til å avfyre skudd mot den tyske krysseren.

SPILLER KRIGSHELT

– Alle klare?... vær så god! Ropet fra regissøren gjaller utover borggården. Igjen er Oscarsborg festning i Oslofjorden under «angrep». De tyske bombene regner ned over festningsvullen etter torpederingen av krysseren Blücher noen timer i forvegen. Nede i gården råder kaos og forvirring der soldater og sivile løper i dekning mens jord og plankerester virvler opp i luften. Det er mye som skal klaffe for at filmopptakene skal bli autentisk.

– Jeg kjente jo til historien fra før, men jeg har fått større forståelse og enda mer respekt for oberst Birger Eriksen og hans lederskap nå som jeg har fått vært en del av dette, sier Jo Jørgen Stordal.

Det hele startet med at Stordals samboer kom over en annonse på Facebook der innspillingen søkte etter statister – gjerne med militær erfaring. Han syntes dette kunne være interessant å være med på og sendte av gårde en e-post. Etter noen kostymeprøver fikk han jobben, og ettersom Stordal også har lang militær erfaring, fikk han fort mer ansvar.

– Jeg måtte jo få strammet opp de andre statistene slik at de oppførte seg som soldater. Så det har blitt litt sluttet orden på plassen her. Nå er vi blitt en sammen-sveiset gjeng. I tillegg var jeg så heldig at jeg fikk lov til å spille sersjant Ragnvald Rækken som kom fra det samme området

som meg i Oppland. Han skulle komme til å spille en viktig rolle i senkningen av Blücher, forteller Stordal.

DET FØRSTE SKUDET

Først litt grunnleggende historie om Ragnvald Rækken, Birger Eriksen og 9. april.

Rækken var pensjonert sersjant i Kystartilleriet og arbeidet som ligningssekretær på Brandbu i 1940. Utpå vinteren ble han innkalt til nøytralitetsvakt på Oscarsborg festning. Ettersom Rækken på det tidspunktet var 56 år gammel lurte han på om han kunne kalles inn som kanonkommandør på hovedbatteriet. Han fikk beskjed

om at «så lenge krig var å befrykte» kunne han det. Dessuten hadde han grundig kjennskap til skytset fra sin tidligere tjeneste. I dagene og ukene før 9. april gjorde Rækken det han kunne for å gjøre de mer enn 40 år gamle kanonene klare.

Da situasjonen natt til 9. april ble mer tilspisset, hadde Rækken ordre om å skyte så snart han hadde målet i siktelinjen. Det var Rækkens skudd fra kanonen «Moses» som skulle starte ildgivningen fra de andre batteriene. Ettersom det var mørkt og tåke denne natten måtte Rækken oppgi å bruke ordinære siktemidler. Han spurte derfor kommandant Birger Eriksen om tillatelse til å sikte langs

”

– Jeg måtte jo få strammet opp de andre statistene slik at de oppførte seg som soldater.

Jo Jørgen Stordal

kanonløpet. Det fikk han umiddelbart beskjed om at han kunne gjøre og da Blücher såg ut av tåken, åpnet han ild. Virkningen av det 600 kilo tunge prosjektilet var voldsomt på så kort hold og førte umiddelbart til at Blücher ble satt i brann. Umiddelbart åpnet de andre batteriene opp på begge sider av Oslofjorden og dermed var Blüchers skjebne beseglet. Fartøyet gikk ned med besetning og utstyr ved Kaholmene, der Oslofjorden er på sitt dypeste. Dette forsinket invasjonen nok til at konge og regjering rakk å flykte fra Oslo.

VEK IKKE

Historien om dramaet som utspilte seg i Oslofjorden natt til 9. april 1940 er nedtegnet i utallige bøker og beretninger. 84 år er gått siden dramaet, men at offiserer må ta avgjørelser med lite eller ingen informasjon er en tidløs erkjennelse.

– Det er noe jeg kan kjenne igjen fra jobben som troppssjef og mine erfaringer fra operasjoner utenlands. Beslutninger tas ut fra hvilken informasjon du sitter med. Du må hente inn så mye informasjon som mulig for å kunne ta de rette avgjørelsene. Noen ganger har du litt tid, men andre ganger haster det, men det verste du kan gjøre er å la være å ta en beslutning, mener Stordal.

Siden han ble delaktig i innspillingen av «Blücher» har han prøvd å sette seg inn i den situasjonen Birger Eriksen og underoffiserene sto i denne natten.

– Jeg tror de hadde erfaring og kunnskap nok seg imellom til å skjønne at de måtte handle. Men husk at Eriksen møtte motstand fra noen av sine egne befall også. Norge hadde inntil da vært nøytralt, så det å løse skudd mot et ukjent skip var et alvorlig brudd på denne nøytraliteten. Eriksen hadde fulgt med på det som skjedde i Europa på den tiden. Han hadde fått meldinger tidligere på kvelden at skip var på veg inn Oslofjorden. Da han endelig tok en beslutning, vek han ikke en tomme, sier Stordal.

INFLASJON I FILMER

Den norske motstandskampen under andre verdenskrig har for alvor vekket interessen til filmskapere her i landet. Tidligere har vi hatt filmer om Max Manus, Kongens nei, kampene i Narvik, den 12. mann og konvoiene til Murmansk. Snart kommer også historien om Gunnar «Kjakan» Sønsteby og altså Blücher. For regissør Daniel Fahre har det vært en drøm siden barndommen å kunne lage en spillefilm om dramaet som utspant seg på Oscarsborg.

”

– At vi aldri lærer, men det viser hvor viktig det er å prioritere beredskap. Der har Heimevernet mye å bidra med.

Jo Jørgen Stordal

– Jeg har bestandig vært fasinert av denne historien og har lenge båret på en drøm om å lage film om dette. Filmen vil ta for seg dagene 8. 9. og 10. april og vil handle om det menneskelige dramaet og dilemmaet Eriksen og hans menn sto i da de fikk melding om at en ukjent og mørklagt flåtestyrke var på veg opp Oslofjorden, sier Fahre som bare har lovord om «ser-sjant Rækken».

– Det er veldig bra at Jo Jørgen har tatt ansvar for de andre statistene. Når de oppfører seg som militære gjør det alt mer troverdig, forteller han.

UKRAINA

Stordal mener historien om Blücher er viktig å fortelle. De fleste tidsvitnene fra den gang har gått ut av tiden, men på nytt er det krig i Europa. Ukrainakrigen, som nå har pågått siden februar 2022, har satt sitt preg på sikkerhetssituasjonen i hele Europa.

– At vi aldri lærer, men det viser hvor viktig det er å prioritere beredskap. Der har Heimevernet mye å bidra med, sier Stordal.

– Som heimevernssoldat er jeg stolt av den jobben Heimevernet gjør med utdanning av ukrainske soldater både hjemme og ute, og dette viser hva slags kompetanse som bor i en slik organisasjon, fastslår han.

Til tross for lang fartstid i Forsvaret har han ingen planer om å henge fra seg uniformen med det første.

– Nei, det har jeg ikke. Jeg håper å kunne bidra som områdesjef en gang, men inntil videre blir jeg i Grebe. Jeg har vært i mange militære avdelinger, men innsatsstyrken er den beste. Den kunnskapen og motivasjonen mine medsoldater har finner du ikke mange andre steder, avslutter han.

LANGTIDSPLANEN SOM LØFTER HEIMEVERNET

Et samlet storting vedtok den nye langtidsplanen for forsvarssektoren før sommeren. Heimevernet økes fra 40 500 til 45 000 soldater. Årlig trening utvides, og det kommer nytt utstyr. I tillegg styrkes HVs evne til å beskytte objekter langs kysten, og til å ta et utvidet nasjonalt territorielt ansvar.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Torbjørn Kjosvold

Langtidsplanen skal videreutvikle Norges forsvarsevne og forsvarssektoren. I april la regjeringen frem forslag til ny langtidsplan for årene 2025–2036. Det ble enstemmig vedtatt i Stortinget, der ytterligere 11 milliarder kroner ble lagt inn i planen.

– Her prioriterer regjeringen først å utbedre svakheter i dagens struktur for å tilrettelegge for videre vekst, sier oberstløytnant Werner Staurset som er sjef for planavdelingen (G5) i Heimevernsstaben.

– Samtidig ser vi en betydelig satsing innenfor fire hovedområder; fornyelse av Sjøforsvaret, styrking av luftvernet, økt kapasitet i Hæren og Heimevernet og økt evne til situasjonsforståelse.

Planen baserer seg på en rekke faglige innspill og råd, blant annet forsvarssjefens fagmilitære råd i 2023 og Forsvarskommisjonen.

ØKT EVNE TIL TERRITORIELLE OPERASJONER

Heimevernets evne til å ivareta et utvidet nasjonalt territorielt ansvar videreutvikles.

– Vi ser et økt behov for å sikre Forsvarets avdelinger, baser og infrastruktur også mot sammensatte trusler, forteller oberstløytnant Staurset.

Regjeringen anbefaler en styrking av HVs evne til å håndtere et

økt og bredere sett av utfordringer. Heimevernet gis også en rolle i koordinering av frivillig innsats i krise og krig.

– Dette er et pågående arbeid som nå utvikles i tett samarbeid med hele totalforsvaret, sier Staurset.

Områdestrukturen økes med flere soldater, som sammen med flere soldater i innsatsstyrkene styrker Heimevernets totale struktur vesentlig.

– Økningen skal påbegynnes raskt med en gradvis oppbygging mot totalt 45 000 soldater, forklarer Staurset.

Heimevernets territoriale operasjonssenter og distriktsstabe- ne styrkes også for å kunne lede et heimevern i vekst med flere og mer komplekse oppdrag. HV-07 skal også re-etableres som distrikt.

MER TRENING OG FLERE INNSATSSTYRKER

Hele områdestrukturen skal trene mer, og med et tilstrekkelig antall dager hvert år. Noe av det første som prioriteres er personlig utrustning, våpen, avdelingsmateriell, flere kjøretøy og småbåter for å fylle og styrke vedtatt struktur. Heimevernets evne til å beskytte objekter langs kysten som kaianlegg, havner og maritim infrastruktur prioriteres. Heimevernets innsatsstyrker videreutvikles for økt fleksibilitet, mobilitet og utholdenhet.

– Etableringen av en innsatsstyrke i Tromsø (HV-16) som den trettende innsatsstyrken fortsetter og denne videreutvikles til en fullverdig innsatsstyrke særlig innrettet for beskyttelse av objekter langs kysten, forteller Staurset.

– I tillegg etableres tre nye innsatsstyrker; totalt seksten innsatsstyrker. Det etableres én ny innsatsstyrke i Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02 - særlig dedikert til operasjoner i Finnmark. Det etableres i tillegg to innsatsstyrker i henholdsvis Bergenhus heimevernsdistrikt 09 og Trøndelag heimevernsdistrikt 12. Disse opprettes med evne til sikring av objekter langs kysten, understøttelse av alliert virksomhet og overvåking av sentrale deler av kystsonen. På lengre sikt innføres også dronekapasitet i innsatsstyrkene.

LUFTVERN OG PANSERBEKJEMPELSE

HV-områdene ledes i dag av en områdesjef i en deltidsstilling. Områdene skal styrkes med ytterligere én stilling i samme stillingsbrøk for å understøtte områdesjefen i drift og ledelse av området. Heimevernet skal etter planen tilføres bærbart kortholdsluftvern og panserbekjempelseskapasitet med prioritet til de to nordligste distriktene. Heimevernets evne til landmobilitet for sikring av allierte logistikklinjer styrkes gjennom investeringer i ytterligere feltvogner av tilsvarende type som allerede er i bruk.

– Sjømobil kapasitet skal styrke Heimevernets evne til sikring av objekter og infrastruktur langs kysten, i tillegg til å sikre områder for alliert mottak, poengterer oberstløytnant Werner Staurset.

POSITIV HÆRSJEF:
– STYRKET LANDMAKT!

– Dit Hæren drar er allerede Heimevernet på plass. Denne langtidsplanen styrker hele landmakten. På overordnet nivå kjenner vi allerede hverandre meget godt og jobber allerede tett sammen på alle nivå.

– Som hærshjef ser jeg en langtidsplan som henger godt sammen både for Hæren og Heimevernet, poengterer sjef Hæren generalmajor Lars Lervik.

– Jeg legger spesielt merke til økt satsning i nord med egne innsatsstyrker med Finnmarksfokus, samt evne til panserbekjempelse og luftvernkapasiteter også for Heimevernet. Dette ser jeg på som en viktig styrking. Forhåpentligvis kan vi jobbe med de samme systemene i både hær og HV.

– Vi er jo blitt bedre kjent bare gjennom de siste sju årene, poengterer generalmajoren. Men skal dette opprettholdes og videreutvikles må vi øve mer sammen, trene mer sammen og samarbeide mer sammen. Som organisasjoner er vi jo komplementære når det kommer til forsvaret av Norge.

OMRÅDESJEFEN ØNSKER SEG FLERE SOLDATER OG BEFAL

– Flere soldater til Heimevernet tar vi selvfølgelig godt imot. At det nå sies at vi skal øke treningsmengden er helt avgjørende for oss, sier kaptein Torbjørn Pedersen. Han er en av områdesjefene i Trøndelag heimevernsdistrikt 12.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Hermine Heier

Nå tilføres det friske penger til Forsvaret og disse skal omsettes til kampkraft og forsvarsevne.

– Heimevernet er jo de som trener mest folk med minst ressurser, påpeker kaptein Pedersen.

– Totaliteten og retningen i langtidsplanen er god, og for oss som for eksempel skal styrkebeskytte store deler av styrkeoppbyggingen her i regionen vil dette bidra positivt, poengterer den erfarne områdesjefen.

POSITIVT MED SJØKAPASITETER

Kontinuiteten i eget HV-område er viktig for Pedersen.

– Går vi ned på befallstraining ett år mister vi all progresjon.

Når det gjelder sjøkapasiteter har områdesjefen kjent litt på behovet ved objekter med sjøsido.

– Vi har enkelte ganger samarbeidet med for eksempel Kystvakten, men det å få en egen kapasitet med for eksempel både dykkere og småbåter blir bra. Det viktigste for oss med styrkeoppbygging i vårt ansvarsområde og styrkebeskyttelse er å kunne være trygg på at kaia vi står på er klarert og beskyttes fra sjøsiden også, poengterer områdesjef Pedersen.

– Det at vi nå får maritime kapasiteter gjør oss trygge på hele oppdragsløsningen. Det ser jeg virkelig frem til, og det er ikke store båter vi trenger.

ØNSKER EGNE KJØRETØY

– Så håper jeg vi kan begynne å tenke litt mer helhetlig på ting, som for eksempel bilparken, forteller han.

– Det er jo en teori om at man bruker mye penger på leiebiler. Kanskje kan man styrke operativ kapasitet og få økonomiske fordeler i å faktisk investere i kjøretøy?

Områdesjefens viktigste ønske er at det blir produsert flere soldater - både

mannskaper og befall som kan overføres direkte til Heimevernet etter førstegangs-tjenesten.

– Skal jeg pirke borti noe i langtidsplanen på vegne av mannskapene er det et faktum at mange av soldatene våre taper penger på den årlige treningen, sier Pedersen.

– Vi bør få på plass en skikkelig kompensasjonsordning for tapt arbeidsinntekt. En slik ordning ville ha løst veldig mye for oss i forhold til motivasjon og frafall er tilbakemeldingen fra mine tillitsvalgte. Et siste moment er om vi nå rent faktisk kan få det utstyret og den PBUen vi skal ha i henhold til KOP og operative planer. Da hadde vi kommet veldig langt, avslutter Pedersen.

TRE OM LANGTIDSPLANEN

– Det blir jo en generell økning overalt og da blir det mer på oss i HV også. Både i form av flere folk og bedre utstyr, men ikke minst i hva vi gjør, med mer realistisk og bedre trening. Vi trenger også mer skytetrening og trening i litt mer avanserte settinger og caser.

Peder Olsen, landmåler

– Jeg har fylt 44 og er i utgangspunktet ferdig med verneplikten. Men jeg har tegnet kontrakt og blir med videre. Jeg gjør det først og fremst for å fortsatt kunne være med og holde meg oppdatert, men også fordi at jeg faktisk synes dette er meningsfylt og gøy å holde på med. Jeg setter også stor pris på å gjøre noe annet enn vanlig jobb og det «vanlige livet». Nå ser det jo også ut som Heimevernet får nye og friske midler – det gir litt økt motivasjon.

Jonas Nielsen, daglig leder i et lyd og lys-firma

– Ut ifra situasjonen vi ser i dag, og kanskje også fremover, er det bra at det satses mer på Heimevernet. For meg er dette min første øvelse, og det er skikkelig artig å se hvor lokalkjente soldatene er. De har full oversikt over hvor «fienden» kan komme fra.

Anne, rådgiver i klima og miljøetaten i kommunen

AGDER BLIR NYTT HV-DISTRIKT

Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08 skal deles i to separate distrikter; Agder (HV-07) og Rogaland (HV-08).

TEKST OG FOTO: Tore Ellingsen

– Det som blir spennende er å se hvem som står på pallen under Landsskytterstevnet når HV-07 skal konkurrere med HV-08.

DISTRIKTSSJEF HV-08, ØYSTEIN FOSSUM NILSEN

13. august 2009 ble Agder heimevernsdistrikt 07 og Rogaland heimevernsdistrikt 08 nedlagt. Samtidig ble Agder og Rogaland heimevernsdistrikt 08 opprettet.

Kjevik blir på nytt hovedkvarter for ett av Heimevernets distrikter. Sjef for HV-08, Øystein Fossum Nilsen, er svært fornøyd med at HV-07 skal reetableres.

ENKLERE SIVILT-MILITÆRT SAMARBEID

– Det å drive effektiv sivil-militær koordinering og samarbeid vil bli enklere både i Agder og Rogaland nå når vi reetablerer HV-07. Den eneste ulempen er nok kostnaden. Vi er klar over hva det koster å drifte et distrikt, og det var grunnen til at vi slo sammen distriktene i 2009, sier Øystein Fossum Nilsen.

– Signalene fra politikerne er at det nå kommer til å være nok penger til øving og trening. Men hvis man ikke får nok penger til trening og øving på lang sikt, ender man opp i den samme situasjonen som

før, hvor man valgte å slå sammen distriktene. Derfor er det viktig at dette følges opp med tilstrekkelige midler til øving og trening av områdestrukturen over tid.

Med Sveriges og Finlands inntreden i NATO, de generelt mer usikre tidene i Europa og ikke minst landsdelens rolle som kraftprodusent og eksportør, har Agder fått en større strategisk betydning.

GODT I GANG MED PLANLEGGINGEN

– Dagens HV-08 har på en meget god måte ivaretatt både Rogaland og Agder, men det er ikke til å undervurdere at kontroll- og samarbeidsspennet for sjefen i HV-08 er meget stort. Det er et omfattende område med mange viktige objekter og operative oppdrag å ivareta. HV-08 har mange underavdelinger og et omfattende sivil-militært samarbeid med to statsforvaltere, to

politimestre, tre sivilforsvarsdistrikter og så videre. Man har derfor sett gevinsten i å reetablere Agder HV-distrikt, som ble slått sammen med Rogaland så sent som i 2009, forteller Tore Bjørheim, som er prosjektleder for denne prosessen.

– Jeg har vært i Heimevernet og HV-08 siden 2010 så jeg kjenner dette operasjonsområdet godt.

Bjørheim skulle gjerne hatt staben på plass med en gang, men det er flere prosesser som må være på plass før distriktet er operativt.

– Eksempler på faktorer som tar tid er rekruttering av personell, hvor vi må følge de etablerte reglene for ansettelser i staten og beordringer i Forsvaret. Det er derfor realistisk å ha full stab på plass

om kanskje et par år. Deretter må staben etablere planverk og rutiner samt trene og øve disse, før de er klare til å overta den operative kommandoen over HV-områdene i Agder. Ambisjonen er å ha en kjerne, inkludert distriktssjef på plass innen mars 2025 og deretter bygge videre kapasitet i 2025 og 2026.

Etableringen må koordineres nøye med Forsvarets befalsskole, som også skal flytte til Kjevik, samt utflyttingen av Luftforsvarets skolesenter (LS).

FRA MIDTØSTEN TIL PROSJEKTLEDER

Etter ett år i Midtøsten var Bjørheim klar for nye utfordringer. Da forespørselen fra HV-staben kom til HV-08 om å finne en kandidat til en midlertidig beordring som prosjektleder for HV-07, ble Tore Bjørheim umiddelbart trukket frem.

– Jeg fikk forespørselen og syntes at dette kunne være en veldig god og spennende utfordring for meg nå, på tampen av min karriere i Forsvaret. Jeg kjenner Agder-teigen godt, alle HV-områdene i Agder med deres områdesjefer og oppsetningssteder og ikke minst har jeg hatt mye å gjøre med sivile samarbeidspartnere i totalforsvaret i Agder. Jeg har mange dyktige kolleger med forskjellig fagkompetanse i HV-staben i Elverum, og vi vil ganske fort rekruttere en kjernegruppe som vil starte arbeidet på Kjevik sammen med meg, sier Bjørheim.

– Det som blir spennende er å se hvem som står på pallen under Landsskytterstevnet når HV-07 skal konkurrere med HV-08. Det er vel ikke til å stikke under stol at mange av de beste skytterne våre nå kommer fra Agder, avslutter distriktssjef Øystein Fossum Nilsen i HV-08.

LANGTIDSPLANEN

HOVEDTREKK FOR GRENE

HÆREN:

- Økes fra én til tre brigader, én i Finnmark, én i Troms og en ny reservistbasert Brigade Sør.
- Styrkes med langtrekkende presisjonsild.
- Tilføres flere CV90 kampvogner, luftvern og helikoptre til Hæren og spesialstyrkene.
- Tilføres mer midler til ammunisjon, trening og øving.
- Slutfører pågående satsing på Brigade Nord med nye stridsvogner.
- Innen 2030 skal Brigade Nord ferdigstilles som tung infanteribrigade med fire mekaniserte bataljoner og støtteavdelinger.

SJØFORSVARET:

- Minimum fem nye fregatter med anti-ubåt helikoptre.
- Minimum fem nye ubåter. Fire bestilte ubåter er nå under bygging i Tyskland, med levering i 2029.
- Inntil 10 store og 18 mindre standardiserte overflatefartøy til Marinen og Kystvakten.
- Oppgradering av Kystjegerkommandoen med bl.a. fem nye hurtiggående fartøy.

LUFTFORSVARET:

- Tilføres langtrekkende luftvern mot ballistiske missiler.
- I tillegg doubles mengden av det eksisterende NASAMS-luftvernet.
- Nye radarer til NASAMS-systemet.
- NASAMS utbedres for å beskytte bedre mot droner og missiler.
- Det skal anskaffes ytterligere ett C-130 J Super Hercules transportfly.
- Seks nye helikoptre til støtte for Kystvakten mottas fra 2026.
- Til støtte for landoperasjoner anskaffes transporthelikoptre.
- Regjeringen vil også anskaffe nye helikoptre tilpasset spesialstyrkeoperasjoner.
- Det skal anskaffes langtrekkende droner med sensorer og systemer for vedvarende overvåking.
- Anskaffelse av en P-8 simulator som plasseres på Evenes flystasjon.

VENNSKAP SOM GIR OPERATIV EFFEKT

Minnesota National Guard støtter Heimevernet med instruktører til utdanning av ukrainere i Trøndelag.

TEKST: Rune Haarstad FOTO: Kristian Kapelrud

Et team amerikanske sanitetsinstruktører jobber side om side med de norske instruktørene i Operasjon Ellisiv, for å gjøre ukrainsk sanitetspersonell klare til fronten.

VIKTIG OPPDRAG

Et drøyt år etter signeringen av et såkalt State Partnership Program (SPP-avtalen), der målet var et utvidet samarbeid om utdanning og militære operasjoner mellom Norge og USA, ser vi nå gode resultater «på bakken».

– Jeg ser på dette som et veldig viktig oppdrag – både personlig og profesjonelt, sier sersjant første klasse Ryan.

– Det betyr noe å kunne støtte et europeisk land som er utsatt for aggresjon på denne måten.

– De kommer hit med bred erfaring og kompetanse. Flere har svært lang erfaring som instruktører. Det gir erfaringsutveksling for oss norske instruktører også – i tillegg til et godt bidrag til utdannelsen av ukrainerne. De støtter oss godt på både instruksjoner og på oppdateringer på faget, sier «Jarle», som er en av de norske instruktørene.

FØRSTE PULJE – HÅPER Å UTVIDE

– Det norske Heimevernet og Minnesota National Guard har hatt et godt samarbeid gjennom mange tiår. På dette teamet var det folk som tidligere har vært med på NOREX-utvekslingen. De kjente faktisk flere av instruktørene fra Trøndelag heimevernsdistrikt 12 fra før, sier major Matt, som ledet teamet fra Minnesota.

– Etter signeringen av SPP programmet i fjor er vi nå første pulje som kommer over for å hjelpe til med å utdanne ukrainere, men jeg håper vi kan utvikle dette programmet videre fremover.

Heimevernet har gjennomført årlig utveksling med Minnesota National Guard siden 1973. Amerikanske soldater får vintertrening i Haldalen i Trøndelag, mens norske HV-soldater får trening i Camp Ripley i Minnesota.

STYRKER BÅNDENE

I 2023 signerte sjef for den amerikanske nasjonalgarden, general Daniel R. Hokanson, og forsvarssjef Eirik Kristoffersen en avtale som stadfester og utvider det som så langt har vært en utveksling mellom Heimevernet og Minnesota National Guard (US MNG). Målet er at hele Forsvaret skal kunne nyte godt av avtalen.

– Det norske Forsvaret og Minnesota National Guard vil fortsette å samarbeide godt og «dekke hverandres rygg». Våre to nasjoner står enda sterkere sammen etter denne avtalen, uttaler general Hokanson.

– Dette er enda en god anledning til å styrke båndene mellom våre to land og samtidig kunne støtte Ukraina, sier sersjant Gunnar fra Minnesota Air National Guard.

– Jeg var med på utvekslingen i 2022. Dette var også en flott mulighet til å treffe igjen gamle kjente og se igjen den åsen der vi bygde snøhule i en helt annet setting og temperatur.

HVA ER CBRN?

CBRN står for kjemiske, biologiske, radiologiske og nukleære våpen. Disse kategoriene representerer noen av de mest destruktive og fryktede våpen som finnes; ofte referert til som masseødeleggelsesvåpen (WMD).

Bruken av slike våpen har dype historiske røtter. I nyere tid, spesielt i konfliktområder som Ukraina, er slike våpen gjenstand for stor internasjonal bekymring.

GASS, GASS, GASS

Tårene renner, det svir i øynene og det blir tyngre og tyngre å puste – med mindre du har på deg vernemaske.

TEKST: Ingvild Ekrol FOTO: Forsvaret

Alle som har vært inne til tjeneste i Forsvaret har sett gassen sige langs bakken, spre seg i rommet og søke etter nesebor og eksponert hud. Om du er rask og får på deg vernemasken merker du ikke stort til den, men uten maske vil tårene renne og luften bli vanskeligere og vanskeligere å få ned i lungene.

Tåregassen CS, eller klorobenzyliden malononitril, er et fast stoff ved normale temperaturer. Eksponering skjer fra beholdere som danner aerosoler og røyk eller fra spraybeholdere. Gassen gir kraftig irritasjon i øyne og på slimhinner i nese, munn/svelg, øvre luftveier og på hud. Den svir i øynene, gir stor tåreproduksjon, rennende nese, ubehag i brystet, hoste og pustebesvær.

CS-gass er ikke dødelig, men er en irriterende stridsgass som kan brukes for å sette soldater ut av spill. Og det funker.

Selv om du ikke direkte mister livet i møte med gassen, kan du hverken se, puste eller fungere ordentlig. Slik blir du mye lettere for fienden å bekjempe.

Etter Kjemivåpenkonvensjonen (CWC) er CS et kjemisk våpen; forbudt å bruke, produsere og lagre i forbindelse med krigsformål. 193 land er fullverdige medlemmer av avtalen og enige om å ikke bruke slike våpen. Blant medlemmene finner vi Ukraina og Russland.

Om nesten hele verden er enige om å ikke bruke kjemiske våpen, hvorfor øver vi på å håndtere dem? Hvorfor trenger vi vernemasker?

BRUKER RUSSISKE STYRKER KJEMISKE VÅPEN?

– Ukraina har blitt en arena for bekymringer knyttet til mulig bruk av CBRN-våpen. Det kommer stadig flere rapporter om russiske styrkers bruk av kjemiske våpen. Men det er ofte vanskelig å bekrefte bevisene, sier Jan Tore Bredesen, CBRN offiser i Heimevernet.

Jan Tore Bredesen, CBRN offiser i Heimevernet

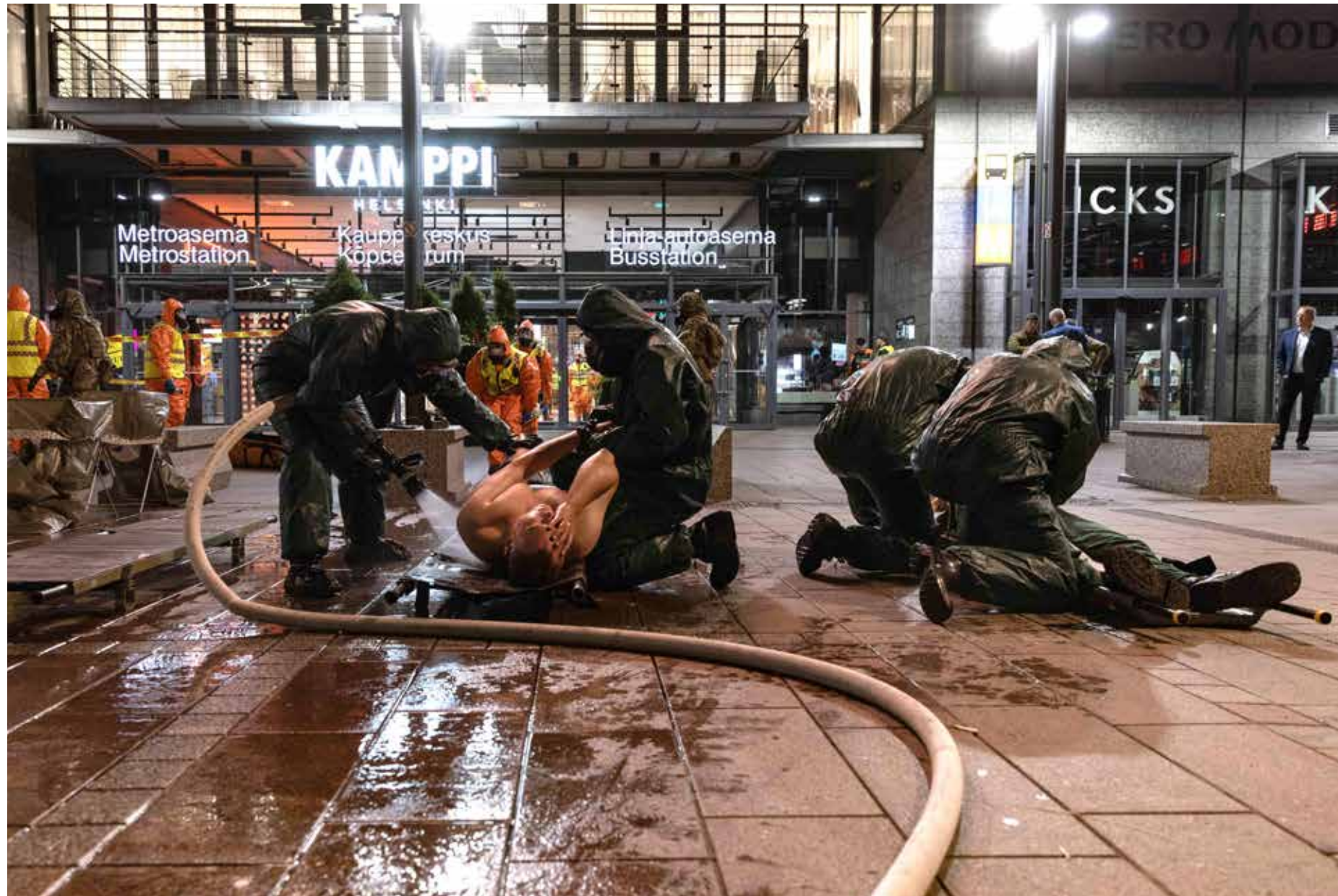
Russland anklages av USA for bruk av kvelegassen klorpikrin. Ukraina melder om opptrapping i bruken av kjemiske våpen, og at russerne hovedsakelig benytter seg av CS-gass for

å få ukrainerne ut av stillingsområdene sine. Tenketanken Institute for the Study of War (ISW) kommer jevnlig med detaljerte rapporter for hvor

Den nye vernemasken, FM50 har et dobbelt filtreringssystem som beskytter mot et bredt spekter av CBRN-stoffer.

Øvelse RECCEX 2023 i Finland: Finsk brannvesen og helsevesen tilkalles. Det blir også det militære CBRN-kompaniet i Finland, som forsterkes av spesialister fra både Norge, Sverige og Danmark.

russerne skal ha brukt kjemiske våpen, hva slags våpen og hvordan disse brukes. Internasjonale organisasjoner som OPCW (organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen) overvåker situasjonen nøye.

– Når det kommer til andre former for CBRN-våpen beskylder Russland og Ukraina hverandre for å drive biologiske våpenprogrammer, men det er ingen bekreftede tilfeller. Risikoen for en radiologisk katastrofe, spesielt etter at Ukraina mistet kontroll over flere atomkraftverk i konfliktområdene, har ført til økt internasjonal overvåking og beredskap. Ukraina har ikke nukleære våpen. De ga opp sitt atomvåpenarsenal på 1990-tallet i bytte mot sikkerhetsgarantier under Buda-

pest-memorandumet. Men den pågående krigen har vekket bekymringer om mulig atomvåpenbruk av Russland, sier Bredesen før han fortsetter:

– CBRN-våpen representerer en betydelig trussel mot global sikkerhet. Historisk sett fører slike våpen med seg både lidelse og miljøkatastrofer. Situasjonen i Ukraina krever vedvarende internasjonal årvåkenhet og samarbeid.

RUSSLANDS SVAR

Russland har i all hovedsak nektet for anklagene. Men flere medier, blant dem ISW og NRK, meldte i desember 2023 at den russiske svartehavsflåten 810. marineinfanteribrigade bekreftet via Te-

legram at de med vilje har brukt kjemiske våpen mot ukrainske styrker. Et brudd på Kjemivåpenkonvensjonen som Russland er en del av.

Det er omtale i mediene, historier fra soldater på bakken, rapporter og anklager. Uavhengig av hvor mye av det som rapporteres er sant er CBRN en trussel vi må ta på alvor. Det er derfor viktig at du vet hvordan du bruker vernemasken du som heimevernssoldat har fått utdelt, og hvorfor. Konsekvensene av å ikke ha en maske hvis gassen kommer krypene kan være skjebnesvangre.

VERNEMASKEN

Den nye vernemasken, FM50, er utviklet

av Avon Protection og er et teknologisk framskritt innen personlig verneutstyr. Den har et dobbelt filtreringssystem som beskytter mot et bredt spekter av CBRN-stoffer. Masken er kompatibel med eksisterende utstyr, som innebygde kommunikasjonsløsninger og optiske- og siktesystemer og forrige versjons filtertype.

Maskens filtre nøytraliserer/ fanger opp kjemiske stridsmidler som sarin, VX-gass og klor. Masken hindrer altså brukeren fra å puste inn giftige gasser og aerosoler. Masken beskytter også mot

bakterier, virus og sporer. Selv om vernemasken ikke kan beskytte mot ioniserende stråling, forhindrer masken inhalering av radioaktive partikler. Masken forhindrer også inhalering av radioaktivt støv og partikler som følger med et atomvåpen eller en «skitten bombe».

I en tid med økende globale spenninger og en stadig mer kompleks sikkerhetssituasjon er anskaffelsen av den nye vernemasken en betydelig forbedring av Forsvarets evne til å beskytte sitt personell mot moderne CBRN-trusler.

CBRN GJENNOM TIDENE:

KJEMISKE VÅPEN (C): Kjemiske våpen ble først brukt i stor skala under første verdenskrig. Giftgasser som klor, fosgen og senepsgass forårsaket omfattende lidelser og tok mer enn 90.000 menneskeliv. Genèveprotokollen innført etter krigen, i 1925, forbyr bruken av kjemiske og biologiske våpen i krig.

BIOLOGISKE VÅPEN (B): Mennesker har brukt biologiske stoffer i krig i lang tid. Mongolene kastet for eksempel pestsmittede lik over Kaffas bymurer under beleiringen i 1346. Under andre verdenskrig utviklet både aksemaktene og de allierte biologiske våpen. Mange forsøk med blant annet miltbrannbakterier ble utført, men bruken har heldigvis vært svært begrenset. I 1979 var det et uhell ved en biovåpenfabrikk i Sverdlovsk i Russland. Dette førte til at 66 personer døde. I USA i 2001 ble det sendt ut såkalt «miltbrannbrev» fra ukjente avsendere med pulver som inneholdt miltbrannsporer. 22 mennesker ble syke, fem av disse døde etter å ha inhalert sporene. Biologivåpenkonvensjonen fra 1972 forbyr utvikling, produksjon og besittelse av biologiske våpen.

RADIOLOGISKE VÅPEN (R): Radiologiske våpen, eller «skitne bomber», bruker konvensjonelle eksplosiver for å spre radioaktivt materiale. Selv om slike våpen ikke har blitt brukt i stor skala i militære konflikter, er de fryktet for evnen til å forårsake panikk og langvarig forurensning. En annen måte å bruke radiologiske våpen på er forgiftning. I 2006 ble en tidligere offiser i den russiske sikkerhetstjenesten, som hadde hoppet av til vesten, forgiftet av det radioaktive stoffet polonium.

NUKLEÆRE VÅPEN (N): De mest ødeleggende av alle CBRN-våpen er nukleære våpen, eller atomvåpen. I 1945 slapp USA to atombomber over byene Hiroshima og Nagasaki i Japan. Angrepene markerte slutten på andre verdenskrig og starten på atomalderen. Siden da har internasjonale avtaler forsøkt å begrense spredningen av atomvåpen. Atomvåpentester hadde sin topp under den kalde krigen. Russland brukte feltet Novaja Semlja for atomprøvesprengninger av over 130 atomvåpen. En av disse bombene hadde like stor sprengkraft som alle bomber sluppet av de allierte under andre verdenskrig til sammen, inkludert de to atombombene. Noe av nedfallet fra disse prøvesprengningene falt over Norge.

Kilde: Jan Tore Bredesen

HVOR SKAL DU VARSLE MISTENKELIGE OBSERVASJONER?

– Krigen i Ukraina påvirker hele den vestlig verden, også Heimevernet. Det gjør meg noe betenkt at vi i 2024 står i en sikkerhetssituasjon som medfører den største satsningen på Forsvaret noensinne.

TEKST: Tore Ellingsen FOTO: KI generert gjennom Firefly

Det sa sjef Heimevernet, generalmajor Frode Ommundsen, under en tale i Oslo Militære Samfund tidligere i år.

Når sikkerhetssituasjonen er mer usikker enn på lenge, kan det være lurt å være ekstra på vakt under årets trening eller øvelse. Oberst Olav Njøs var sjef operasjoner i Heimevernsstaben før sommeren og har noen tips til hva du som HV-soldat bør være på utkikk etter med tanke på utenlandsk etterretning.

– I ditt nærmiljø er det du som vet hva som er normalt og hva som er unormalt. HV-soldater har en bakgrunn og et «mindset» som gjør dem meget dyktige på å oppdage unormale hendelser. Om det i tillegg også er militær eller sivil viktig infrastruktur i nærheten av der du bor, vet du også i stor grad hva som er normalt der. Oppdager du noe du synes er merkelig eller utenfor normalbildet bør du varsle, forteller Njøs.

Som HV-soldat må du være bevisst på at våre motstandere søker etter informasjon om våre verdier, slik at de på et senere tidspunkt kan påvirke oss. En verdi i denne sammenheng er noe som er viktig for Forsvaret eller for det sivile samfunnet.

– For HV er verdier i stor grad informa-

sjon. Dette kan være informasjon om hva vi gjør, hvordan vi gjennomfører våre operasjoner, vår beredskap, hvem vi er eller hvor mange vi er, informerer Olav Njøs.

Hvor skal Heimevernets soldater varsle om de ser noe mistenkelig, både når de er på øvelse og sivilt?

– Er du i tjeneste, som på øvelse eller årlig trening, skal du varsle tjenestevei. En kort tekst basert på hvem, hva, hvor, når og hvorledes er et godt utgangspunkt for en rapport. Er du utenfor tjeneste skal du varsle politiet. Er situasjonen akutt er det 112 som gjelder, om det haster så er 02800 et direktenummer som kan brukes.

Mange tenker nok at de ikke sitter på informasjon som en motstander kan ha nytte av.

– Den største trusselen mot deg som HV-soldat er at du ubevisst sprer gradert eller forsvarsintern informasjon. Du skal i særlig grad være forsiktig med å legge ut informasjon i sosiale medier om dine aktiviteter i HV. Du skal også være bevisst dine omgivelser når du snakker om din tjeneste i HV i det offentlige rom. En tilsynelatende uvesentlig opplysning kan være den siste brikken i puslespillet en motstander mangler, avslutter oberst Njøs.

Hvilke straffbare forhold Politiets sikkerhetstjeneste (PST) skal forebygge og etterforske fremgår av politiloven § 17b.

PST skal blant annet forebygge og etterforske følgende straffbare handlinger som kan true rikets sikkerhet; ulovlig etterretningsvirksomhet, sabotasje og politisk motivert vold, terror, trusler mot myndighetspersoner og hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen.

Det skal være lav terskel for å ta kontakt med PST om du har relevante tips.

Står det om liv og helse og du har behov for akutt hjelp skal du ringe 112.

For å tipse PST kan du benytte deres tipsportal: <https://www.pst.no/tips-oss/>

Du kan også ringe PST på telefon 23 30 50 00 hele døgnet.

HVVS er Heimevernets våpenskole. Årlig utdanner de omlag 2000 befal gjennom en rekke ulike fagkurs, spesialistkurs, lederskapsutdanning og evalueringskurs.

Dette dreier seg om mange ulike fagfelt, slik som for eksempel etterretning.

SIKKERHETSKURS OMRÅDE

Å ha god forståelse for forebyggende sikkerhet er viktig i både det militære og sivile livet.

Studienivå: Fagkurs
Varighet: 11 dager

Kurset er for personell som enten har eller skal inn i stilling

som etterretningsoffiser/- befal i område, S-2 i innsatsstyrken, feltsikkerhetslagene eller assisterende S-2/G-2.
Kurset gir deg forståelse for forebyggende sikkerhet i Heimevernet, og gjør deg i stand til å planlegge, koordinere og lede det forebyggende sikkerhetsarbeidet i egen avdeling.

ETTERRETNINGS- OG SIKKERHETS-KURS OMRÅDE

Kurset gjør deg i stand til å planlegge, koordinere og lede etterretnings- og sikker-

hetsarbeidet i egen avdeling i fred, krise og krig.
Studienivå: Fagkurs
Varighet: 12 dager

Krav: Gjennomført Sikkerhetskurs område og være tiltenkt stilling.
Godt etterretning- og sikkerhetsarbeid er avgjørende for militære operasjoner.
Gjennom gruppearbeid og spilløvelser får du en teoretisk innføring innen etterretnings- og sikkerhetstjeneste, begreper og metode.

KRITISK KOMPETANSE

I en operasjon er det essensielt med korrekt informasjon. Heimevernets våpenskole (HVVS) styrker HVs soldater med verktøy for optimal beslutningsstøtte.

TEKST: Hermine Heier og Siv Iren Brænd FOTO: Hermine Heier

UNDERVISNING: Soldater fra ulike distrikter er på etterretnings- og sikkerhetskurs i Oslofjord heimevernsdistrikt 01 nærheten av Rygge flystasjon.

Årlig arrangerer HVVS flere etterretning- og sikkerhetskurs. I april ble det holdt for heimevernssoldater i Oslofjord heimevernsdistrikt 01.

GIVENDE

– Det vi lærer er innhenting og organisering av den informasjonen som sjefen ønsker og trenger for å utvikle sin plan, forklarer heimevernssoldat Øyvind Sträng. Han deltar på kurset som går over ti dager.

Sträng beskriver det som et nødvendig kurs for hans rolle som etterretningsoffiser i innsatsstyrken og givende på en annen måte enn vanlig trening og øvelse. «Etterretnings- og sikkerhetskurs område» er kurs nummer to i rekken og bygger videre på «Sikkerhetskurs område».

– Deltakerne får opplæring og trening i bruk av verktøy for å gi best mulig beslutningsstøtte for sjefen, bekrefter kommandørsersjant Torgeir Sæteren ved Heimevernets våpenskole.

GOD SITUASJONSFORSTÅELSE

– Innen dette fagområdet er det vurderinger knyttet til lendets innvirkning på operasjonen og motstanderens mest sannsynlige og farligste handlemåte. Med lendet menes både vurderinger av været, geografiske og menneskelige strukturer og faktorer. Underveis i operasjoner skal dette oppdateres kontinuerlig for å sikre god situasjonsforståelse i hele organisasjonen, forklarer Sæteren.

Målgruppen for kurset er primært de som skal fungere i stillingen som etterretningsoffiser i heimevernsområde eller som S2 i en innsatsstyrke, men også for andre stillinger knyttet til etterretning og sikkerhet. Etter at krigen i Ukraina startet, har flere fått økt forståelse for viktigheten av kursene.

– Fokuset på etterretningsdrevne operasjoner har gitt kursene økt oppmerksomhet, men begrepet handler mer om den systematiske tilnærmingen til operasjoner enn om etterretning i seg selv.

PLANLAGT KOMPETANSEUTVIKLING

Kurset er en del av kompetanseutviklingen til personell i styrkestrukturen.

– Kompetanse er ferskvare. Heimevernet vedlikeholder kompetanse med årlige treninger, øvinger og utvikler kompetanse med fagsamlinger, kurs og den enkeltes egeninnsats ut over pålagt tjeneste, forteller Sæteren, før han fortsetter:

”

– Det vi lærer er innhenting og organisering av den informasjonen som sjefen ønsker og trenger for å utvikle sin plan.

Øyvind Sträng

– Derfor er det viktig at deltakelse på dette og alle andre kurs er en del av langsiktig og planlagt kompetanseutvikling. Avdelingens befalsplaner og fagoffiseren på distriktet, G2, sin kompetanseplan er styringsverktøyene som sikrer langsiktighet og helhet, konstaterer Sæteren.

RAPPORTER OM AVVIK

Selv om kursets primærmålgruppe er etterretningsoffiser er det viktig at alle Heimevernets soldater er bevisste og rapporterer om avvik i normalsituasjonen.

– Heimevernets personell har en unik posisjon, og de har lokal-kjennskap og nettverk sivilt som kombinert med trusselforståelse og tilknytning til Heimevernet kan gi avgjørende informasjon på et tidlig tidspunkt. For at dette skal virke, må det i HV-områdene gis lokalt tilpassede trusselbriefere. I tillegg må det planlegges og trenes rapporteringsrutiner, alt etter faglige føringer fra distriktets G2. Som soldat i HV må du alltid stille spørsmål om hva du skal se etter og hvordan du skal handle på det du ser, forklarer Torgeir Sæteren.

HAR UTDANNET REKORDMANGE HV-SOLDATER I ÅR

I mange år har Forsvarets Transportskole utdannet soldater som skal kjøre tunge kjøretøy. For et halvt år siden strømmet plutselig heimevernssoldater til skolen.

TEKST OG FOTO: Karen Gjetrang

Jeg er søren ikke sikker på hvor den første henvendelsen kom fra, ler Trude Liodden, instruktør ved Forsvarets transportskole på Sessvollmoen.

For et halvt år siden dukket den første store gruppen med elever fra Heimevernet opp hos skolen. I mellomtiden har ryktet om kurset gått mellom avdelingene i Heimevernet.

– Nå har jeg jobbet hos transportskolen i seks år, og dette er fjerde kurset vi holder for HV. Det er på et halvt år. Det siste halve året har vi klart å treffe HV på en eller annen måte.

Nå ønsker instruktørene seg flere heimevernssoldater på kurs.

Liodden forteller at Heimevernets vognførere av tunge kjøretøy kan være spesielt viktig å få med på kursene.

– De kjører kanskje lastebiler sivilt. Disse lastebilene kan ikke sammenlignes med dem vi har i Forsvaret, de som kjøres sivilt er mye mer moderne og har

førerstøttesystemer som vi ikke har i Forsvaret.

– Det å sette HV-soldatene bak rattet en gang i året, uten opplæring, er hverken lov eller lurt, legger Liodden til.

SER FREM TIL FAGLIG PÅFYLL

Haakon Glomnes er en av kurselevene som er spesielt ivrig etter å være på kurset. Han har jobbet som trafikk-lærer i flere år. Nå er drømmen også å bli trafikk-lærer på tyngre kjøretøy.

– Derfor har jeg de siste tre årene kjørt turbuss, for å få erfaringen jeg trenger, forklarer han.

Kurset hos transportskolen er dermed ikke bare relevant for tjenesten i Heimevernet, men også til hans sivile jobb.

I løpet av det svært intensive kurset skal deltakerne gjennom alt de trenger for å kunne kjøre noen av Forsvarets tyngre kjøretøy.

– Fra høsten skal jeg gjennom mye av

dette på sivile lastebiler. Jeg vil tro at jeg får bruk for det jeg lærer her, men samtidig er kjøretøyene her eldre, enklere og litt spesielle på noen områder, så det er nok mye annerledes også. Likevel er nok mye nyttig og relevant.

Glomnes er lagfører på et proviantlag i Bergenhus heimevernsdistrikt 09, og de trenger muligheten til å flytte seg rundt på egenhånd. Behovet for å flytte utstyr har også troppsassistent David Kallekleiv fra samme heimevernsdistrikt.

Troppsassistenten har flere oppgaver når han er på øvelse, både innen etterfylling av proviant til troppen og vedlikehold, og derfor er det greit å kunne kjøre lastebil.

– Jeg har lastebillappen, så da skulle det bare mangle å ha blå-lappen også, smiler Kallekleiv.

Han har allerede utdanning som mekaniker i Forsvaret, og nå ser han frem til å bygge videre på det.

– Jeg har kjørt disse kjøretøyene med dispensasjon før, forklarer Kallekleiv, og bekrefter at han ser frem til litt mer faglig påfyll bak rattet på Scaniaen.

–Jeg gleder meg til å lære mer om berging og seriebruk av vinsj. Det har jeg ikke vært så mye borti. Når vi først skal bruke disse kjøretøyene er det viktig at vi kan gjøre det på en forsvarlig måte, legger han til.

HV-ELEVER – IKKE SOM ANDRE ELEVER

Hvert år er det litt over 800 soldater som blir utdannet som førere av tunge kjøretøy i Forsvaret.

– Kurselevene fra Heimevernet er stort sett fornøyde. Det er klart at det er noen som mener at de ikke trenger kurset, fordi de kjører lastebil sivilt. De endrer som regel oppfatning etter at de har vært på kurs, forteller Liodden.

Hun forteller at det er flere ting man skal være bevisst på når man er ute og kjører Forsvarets tyngre kjøretøy på vinterstid, blant annet at Scania P93, som er mest utbredt i HV, ikke har ABS.

– Vi har mange forskjellige personellgrupper på kurs. Mest typisk er soldater i førstegangstjenesten. Elevene fra HV er eldre og har mer arbeidserfaring, ofte som yrkessjåfør, forklarer hun.

VIL HA FLERE HV-SOLDATER PÅ KURS

– En av motivasjonsfaktorene mine for å holde kurs er å få møtt utrolig mye hyggelige folk.

Nå vil Liodden at flere skal få øyene opp for at Forsvarets Transportskole kan være en god støtteressurs.

– Selv om vi ikke er Heimevernet, er vi til for hele Forsvaret. Forsvaret er pålagt å gi dette kurset til de ansatte. Skolen har til sammen over hundre års erfaring blant oss som jobber her. Vi har bred erfaring, selv om vi er en liten kjøreskole. Det er bare å kontakte oss for kurs. – Det er alltid trivelig å holde kurs for Heimevernet. Vi hadde ikke ønsket mer av det, hvis det ikke hadde vært gøy.

FORSVARETS TRANSPORTSKOLE

Hovedoppgaven til FTS er å utdanne vognførere, kjøreinstruktører og spesialister for alle forsvarsgrener.

FTS har et sentralt fagansvar i utarbeidelsen av reglementer, fagplaner, kompetanseutvikling og viktigst av alt ivaretagelsen av trafikksikkerheten i Forsvaret.

FTS utøver fagmyndighet på hjulkjøretøy i Forsvaret på vegne av sjef for Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO).

INDUSTRIEN MØTER HV

Det er to år siden Heimevernet og Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSI) arrangerte de første teknologidagene på Dombås. I august møttes de igjen med mer engasjement, flere deltakere og høyere forventninger.

TEKST OG FOTO: Karen Gjetrang

Ansatte fra Heimevernets våpenskole (HVVS) løper frem og tilbake i fotballhallen på Dombås og gjør siste finpuss på en av årets største begivenheter. Etter kort til fylles hallen opp med boder og stands, etterfulgt av nysgjerrige tilskuere. Alle har gledet seg til å lære mer om den teknologien som leveres og potensielt kan leveres til Heimevernet.

En siste lydsjekk gjøres fra scenen.

– Hører du meg? spør Alf Birger Enger spent fra podiet, før han får en tommel opp fra andre enden av hallen.

Enger er sjef for utvikling i Heimevernets staben og har hatt en sentral rolle i å få på plass dagens arrangement, og han snakker om temaet med en entusiasme ulik noen andres.

– For Heimevernet er det viktigste med dette arrangementet bedre kjennskap til hva industrien i våre områder har av kompetanse. At vi får innsikt i å finne industriaktører og kompetanse i våre distrikter, forklarer han.

Teknologidagene er ikke bare på plass fordi det er lærerikt for Heimevernet. Dagene er også viktig for forsvarsindustrien.

– Totalforsvaret får et inntrykk av hvordan vi jobber i Heimevernet og så får de også muligheten til å si litt om sine tanker for hvordan de skal utvikle seg. Her er det mange effekter, understreker Enger.

INDUSTRIEN

Blant de første deltakerne på plass på kunstgresset på Dombås er administrerende direktør i FSI Torbjørn Svensgård. Han ser seg spent om på de bodene som har rukket å komme opp i hallen.

– Teknologidagene er et konsept vi startet opp, fordi vi så behov for å ha en møteplass mellom Forsvaret og industrien, hvor bedriftene kommer tettere i kontakt med brukermiljøene og utdanningsmiljøet i Forsvaret.

Han legger til at beliggenheten for teknologidagene har hatt mye å si for å treffe vernepliktige, spesialister og andre som ikke til daglig er i kontakt med industrien, men som er helt avhengig av materialet i sitt arbeid.

– Det er mange som bruker materialet i det daglige og ikke aner at det er norskprodusert. Dette handler litt om å få etablert mer kunnskap om forsvarsindustrien ute i Forsvarets organisasjon, forteller Svensgård.

HEIMEVERNETS VÅPENSKOLE

Sjef for HVVS, oberstløytnant Stein Høye, er i full sving med å hilse på aktører, høre på foredrag, svare på spørsmål fra pressen og kikke på demonstrasjoner.

– Det har vært jobbet mange timer, sent og tidlig for å få dette til av alle de som jobber på skolen. Det har vært en kjempejobb, men vi løfter i flokk og da har vi stor kraft, sier Høye med et smil.

Teknologidagene på Dombås nærmer seg en tradisjon, og Høye forventer at dagene returnerer til bygda igjen om to år. Annethvert år arrangeres dagene på Rena.

– Det betyr veldig mye for skolen å få arrangere disse dagene, for det er våpenskolen som er Heimevernets utviklingssenter. Det er vi som har ansvaret for utvikling og innovasjon i Heimevernet. Derfor er det viktig for oss å kunne arrangere en slik messe som dette, forteller Høye.

HEIMEVERNET

Sjef Heimevernet, generalmajor Frode Ommundsen, sitter som et tent lys på første rad under foredragene i fotballhallen. Til tross for at han måtte en tur til Oslo under den første delen av arrangementet,

Asbjørn Lysgård, sjef Bergenhus heimevernsdistrikt 09 sammen med Ragnhild Gorsetbakk (G-6 HVST) og representanter fra forsvarsindustrien.

tet, insisterte han på å få med seg resten og reiste tilbake til Dombås så fort det lot seg gjøre.

– Jeg har ikke vært med på dette før, men jeg har hørt så mye godt om det at jeg ville se det med egne øyne. Derfor tok jeg turen opp igjen i går kveld, sier Ommundsen og legger til at han måtte få lov til å bli med når det var han selv som har invitert til «fest».

Han forteller at teknologidagene kan få

stor betydning for soldatene i Heimevernet på sikt.

– Vi har nettopp hørt et foredrag om at vi finner løsninger i Heimevernet, og når man ser på de som er utstillere så er det ikke bare store bedrifter, men det er også mindre bedrifter som produserer ting som man kanskje umiddelbart kan få bruk for nettopp i HV-områder.

– Jeg tror teknologidagene gjør at Heimevernet setter seg selv enda mer på

kartet med å være utviklingsorientert. Det forventer samfunnet at vi gjør. Å lede et arrangement som dette gjør at vi får et bedre heimevern.

Heimevernssjefen smiler lurt når han får spørsmål om han har noen favoritter blant årets stands.

– Det er helt klart noen jeg skal snakke spesielt med, men det blir urettferdig hvis jeg skal dra frem noen favoritter her, smiler han før han forsvinner mellom bodene.

Trøndelag Brann- og redningstjeneste viste frem dronen de bruker i oppdrag i ulent terreng.

Nammo med en robot prototype med påmontert to stykk M-72.

Stabssjef i Heimevernets staben Morten Eggen tester ut VR briller fra Fynd.

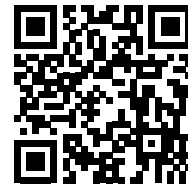

Digital soldatutdanning

Forsvarets digitale soldatutdanning er laget som en mobiloptimalisert nettside og er ment som en forstudie til leksjoner innenfor grunnleggende militære fag. Undervisningen har teoretiske, praktiske og holdningsbyggende mål. Leksjonene er ment som en forberedelse til leksjonene som holdes av instruktører og lagførere samt som repetisjon. Nettsiden eies og er utviklet av Hærens Våpenskole, og er tilgjengeliggjort for Heimevernet til bruk i tjeneste.

Du får gjennom tekst, bilder, illustrasjoner, animasjoner og film lære om blant annet håndtering av våpen, CBRN-utstyr, kamuflasje, sanitet, stridsteknikk, vinter-tjeneste, verdigrunnlag og alt annet du trenger.

I heimevernsbladet får du i hvert nummer en leksjon fra digital soldatutdanning. Ønsker du å lære mer kan du gå inn på soldatutdanning.no, passord får du hos din nærmeste militære leder.

Scan QR koden for å lære mer

STRIDSDRILL A: KTS ENKELTMANN

(KLAR TIL STRID)

Introduksjon

Stridsdrill Alfa (A) «Klar til strid enkeltmann» er en drill for sjekk av alt personlig utstyr soldaten har med på oppdrag.

Dette er det viktigste kontrolltiltaket som gjøres, og utføres for at ledelsen skal være sikker på at avdelingen er klar til å løse oppdrag. Det er også viktig for soldaten å vite at all personlig utrustning er med og fungerer.

Det er viktig at drillen gjennomføres så tidlig som mulig før oppdraget skal løses, slik at feil og mangler kan løses på forhånd.

«Når lagfører personlig inspiserer tilstanden på utstyret, på tross av at soldaten selv vet at det er tilstede og i orden, er dette ikke et tegn på manglende tillit, men snarere et tegn på kvalitet og omsorg.»

1

Gjennomføring av KTS

Laget stiller på linje mot lagfører.

2

TØM VÅPEN

Laget gjennomfører felles tøm våpen i sikker retning. Lagfører deltar i alle steg av drillen.

3

KTS

Lagfører beordrer: «Klar til strid enkeltmann!», finner fram SOP-201 i folderen sin og leser opp punktene i detalj. Etter hvert punkt skriver lagfører ned feil og mangler hos den enkelte soldat.

4

VÅPEN

Kontroll av personlig våpen: Puss, funksjonskontroll, sikter og tilbehør.

5

STRIDSVEST

Kontroll av stridsvest: Magasiner, bajonett, granater, sanitetsutstyr og drop-lomme.

9

MATERIELL

Kontroll av materiell: Hodelykt, kniv, sysaker, kompass, feltspade og pussesaker.

6

BESKYTTELSEsutstyr

Kontroll av beskyttelsesutstyr: Hjelmer, kamouflasje, briller, hørselvern, bekledding og CBRN-utstyr.

10

AMMUNISJON

Kontroll av ammunisjon: All ammunisjon skal inspiseres visuelt.

7

VANN

Kontroll av vann: Ferskt vann, minimum tre liter.

11

AVMELDING

Avmelding: Når hele kontrollen er gjennomført melder lagfører videre til troppssjefen: «Lag X stiller klar til strid med følgende feil og mangler.»

8

FORBRUK

Kontroll av forbruksutstyr: Batterier, snøre, sandsekker, strips, tape, fyrstikker og skrivesaker.

EN SOLDATS ARV

– Jeg er soldat. Om noen spør meg hva jeg er, er det svaret. Det ligger i blodet.

TEKST OG FOTO: Ingvild Ekrol

En kald vinterdag i Lyngen, hvor fjellene strekker seg mot himmelen og snødekte tinder glitrer om kapp, står Chris Edwards og myser. Han ser ut over krokete trær og steiner som stikker opp av snøen, telt, truger og soldater kledd i hvitt.

ET SAMARBEID MED MENING

Chris, som er administrasjonsbefal i innsatsstyrke Claymores multitropp, er på øvelse med resten av troppen, vakt- og sikringssoldater i Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16s førstegangstjeneste og nederlandske marinesoldater.

– Soldatene i V&S er akkurat det elementet vi mangler; en tilgjengelig fotstyrke som kan drive vakt og sikring, patruljere til fots, men også fylle inn på multikjøretøy der vi mangler folk. På samme måte som oss er V&S kjappe og lette å flytte, de er dermed ikke et stort element vi må dra med oss, sier Chris.

– Begge parter får mye ut av samarbeidet. Lagførerne i multitroppen setter pris på å holde leksjoner for de vernepliktige i førstegangstjenesten, i hvert fall når vi ser at det blir så godt mottatt. Vi deler erfaringer med dem, gir dem brukerkurs på vå-

pen og frisker opp kunnskap de har fra rekruttskolen. Og så tror jeg de får et høyt utbytte av å samhandle med noen som er ment å være langt fremme i en manøver.

Det går noen soldater forbi teltåpningen. Stemmene deres høres så vidt over generatoren og forsvinner snart med soldatene som har kursen mot rekken av MB-er.

– Vi blir forbilder for dem, det er helt tydelig. Og når vi etter hvert har vært på en del øvelser sammen knyttes det jo bånd. Det er litt trist når de dimmer. Men vi ser at samarbeidet fungerer også på søkertallene. Vi får tilført personell ganske jevnlig. Ikke bare til multitroppen, men også til jegergruppen og skarpskyttergruppen, forteller Chris.

– Dette samarbeidet er veldig likt slik jeg tenker det ville ha vært i en eventuell krig; at vi får tilført folk og lærer dem opp på vogn, dersom vi må erstatte personell. Jeg tenker det er en stor fordel for oss å øve på å bruke en slik ressurs på en god måte, sier Chris før han blir stille og øynene fjerne. Han lytter til beskjeden over sambandet. Etter å ha konstatert at den ikke er rettet til han, blir øynene igjen klare og fokuset er tilbake på samtalen i teltet.

FARTSTID

Chris har tidligere en karriere fra Forsvaret og flere internasjonale operasjoner bak seg. Når man spør ham om hvor han likte seg best, kommer svaret kjapt; Jan Mayen. Så tenker han seg litt om, og legger til:

– Men Afghanistan var spesielt for meg. Jeg har vært ute mange ganger og fikk ganske god erfaring der nede, sier han med et halvt øye forbi teltduken som blaffer i vinden.

– Vi reiste ned rett etter at Joachim Olsson gikk på den IED-en med CV90-en. Da skulle vi på et to ukers oppdrag til Ghormach, men ble der i nesten åtte måneder. Jeg reiste ned med ingeniørbataljonen og jobbet med OMLT 4 (Operational Mentor and Liaison Team). Vi bygde opp basen som var frontlinja i Ghormach.

– Da jeg var ferdig i Forsvaret, hadde jeg et håp om å bli innkalt til HV. Men så gikk det 10 år, før jeg selv tok kontakt. Da fant jeg fort ut at det måtte bli innsatsstyrken. Seks øvingsdager i året hadde ikke gitt meg det store utbyttet. Her i tropp 1 får jeg også bruk for erfaringen jeg har med multikjøretøy fra Afghanistan og Afrika.

– Jeg har savnet samholdet, og det å være soldat. Det er identiteten min. Det som ligger mitt hjerte nærmest. Det ser jeg i alle jobber jeg har hatt siden 2013 og fram til nå, at identiteten min fortsatt er å være soldat. Av en eller annen grunn så har det blitt sånn, smiler Chris.

SOLDATENS ARV

Chris er fra en liten gård i Vangsvik på Senja. Etternavnet hans, derimot, stammer fra England. Det er noe han ofte får spørsmål om.

– Oldefaren min, Isak Isaksen (bilde), var på Lofotfiske under andre verdenskrig. Mens han var der kom britiske soldater inn til Lofoten og gjennomførte en sabotasjeaksjon (operasjon Claymore) ved det største fiskeværet. Engelskmennene spurte om det var noen nordmenn som ville være med tilbake til England. Isak var en av dem som meldte seg. Han fikk trening i England og endte opp på destroyer. Han overlevde krigen, etablerte seg der borte og giftet seg. De flyttet tilbake til Norge i 1962, fra moderne Liverpool til ytre Senja uten vei, vann eller kloakk. Min bestemor hadde giftet seg i England og hadde med seg mannen sin, og han het altså Edwards.

Det kan virke som om Forsvaret lå i kortene for Chris. Og som soldat i innsatsstyrke Claymore sluttet sirkelen som begynte med engelske soldater, sabotasje og en fisker som meldte seg til tjeneste.

KRIGENS KRAV

Når solen skinner i Lyngen og termosene er full av kaffe er det langt til ørkensand og skarpe kuler.

– IED-faren i Afghanistan var spesielt høy. Det er utrolig hvor godt trent øyet blir til å se de minste detaljer. Den mørke fargen

på jorda i grøfta vitner om at noen har vært og gravd i løpet av natta. Det kan stikke noe opp, det kan være en kanne som står på siden; det er disse små detaljene du er nødt til å fange opp for ikke å gå i fella, sier en plutselig tankefull Chris.

Ti nordmenn har falt i tjeneste for Norge i Afghanistan. Chris reiste som nevnt ned rett etter at noen mistet livet. Mens han var i tjeneste i ørkenlandet døde fire nordmenn. Han opplevde også at flere av dem han samarbeidet med ble skutt og hardt skadet.

– Det er utrolig tøft å miste noen. Selv om de nødvendigvis ikke tilhører ditt lag, tropp eller avdeling så kjenner du på det. Kvelden før de fire fra Marinejegerkommandoen og Kystjegerkommandoen ble drept hadde vi sittet med dem i leiren og grillt. Da den beskjeden kom... det ble veldig nært.

– Men det er realiteten, og det er det vi som har mye erfaring prøver å fokusere på når vi er på øvelse. Mindset er viktig. Vi kan ikke tenke at det er en øvelse fra mandag til fredag. Øvelsen blir bedre, og du vil personlig få mer ut av den, om du tenker at dette er normaltstand. Det

betyr at du må tørke våte klær, for du vet ikke hvor lenge du blir borte.

– Det er en av styrkene med oss «gamle soldater». Vi vet hvorfor man skal gjøre ting riktig, og kan knytte det opp til stridserfaringer. Slik som nå når vi har med oss V&S og noen av soldatene kommer litt av skiva og hører på høy musikk for eksempel, så må man stoppe dem og forklare hvorfor det ikke egner seg. Vi er midt i en militær operasjon, dette er ikke noe diskotek. De er unge og det er vanskelig for dem å forholde seg til at dette er «ekte». Det er viktig å ta seg tiden til å ta soldatene til siden og veilede dem i stedet for å strekke dem. Det er et samarbeid. Vi må gjøre det beste ut av det og spille hverandre gode, sier Chris før han trekker lua godt ned over ørene, skyver teltduken til siden og går ut i vintersola.

Nå skal de snart rykke ut. Chris stopper et øyeblikk og ser ut over fjord og fjell. Kanskje minnes han ørkensand og fordums våpenbrødre. Kanskje ser han for seg gården hjemme på Senja som står og venter på ham. Det durer i en motor. Snøen knirker under et par marsjstøvler. Chris er tilbake i Lyngen med telt, truger og soldater kledd i hvitt.

5 AV 40 500

Rasmus Steen Pettersen (34)

Yrke: Arkitekt

Rolle i HV: Troppssersjant

Distrikt: Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02

Rasmus Steen Pettersen jobber til daglig som arkitekt. En uke i året legger han bort den sivile jobben og trer inn i rollen som troppssersjant.

– I det militære har jeg jevnlig fått oppdatert og utfordret meg i lederrollen. Det kommer også godt med som leder og medeier i arkitektfirmaet.

Han forteller at verktøyene man lærer for å ha oversikt og kontroll for å kunne lede er noe han tar med seg fra Heimevernet og inn i den sivile jobben. Som arkitekt har han stor kunnskap og forståelse om landskap og terreng. Det kan komme godt med i oppdragsløsning.

Elias Vedolsen (26)

Yrke: Studerer journalistikk

Rolle i HV: Lagfører

Distrikt: Bergenhus heimevernsdistrikt 09

Elias sitt beste tips til en god øvelse er alltid å ha sjokolade i stridsvesten. Han har også andre råd til sine medsoldater.

– Ta vare på hverandre. Ha godt humør og vær en gledesspreder.

Han har den siste tiden reflektert over krigen i Europa.

– Den ligger i bakhodet når vi trener. Jeg funderer over sjansen for at det kan skje noe her i Norge også.

Likevel har han evnen til å koble av, og etter øvelsen skal Elias legge seg rett ut på sofaen i noen timer.

– Så skal jeg på en kunstutstilling, og det gleder jeg meg til, avslutter Vedolsen.

Heimevernet består av 40 500 kvinner og menn – alle soldater med en god miks mellom militær og sivil bakgrunn. Alle tar med seg unik kunnskap inn i Heimevernets operasjoner. Her kan du bli litt kjent med fem av disse soldatene.

TEKST OG FOTO: Heimevernet

Petter Olafsson (48)

Yrke: Jobber med IT-sikkerhet og beredskap

Rolle i HV: Områdesjef for Utrykningseskadronen

Distrikt: Oslo og Akershus heimevernsdistrikt 02

Petter Olafsson er opptatt av at soldatene skal få det beste ut av øvelse og årlig trening.

Olafsson er sjef for utrykningseskadronen i HV-02. Han ble inspirert av sin egen far som også var områdesjef i sin tid. Olafsson forteller at rollen som områdesjef kan være krevende til tider, men også utrolig givende, fordi man møter så mange mennesker.

– Jeg syntes det er veldig bra å være i Heimevernet. Jeg føler jeg kan påvirke hverdagen og samtidig fremme Forsvaret og verneplikten på en positiv måte

som områdesjef, sier Olafsson.

På årlig trening og øvelser skal det være aktivitet og soldatene skal føle at de får noe igjen for det når de kommer tilbake fra trening. De skal vite at de har lært noe og kjenne på at de er litt slitne.

Et av de mest minneverdige øyeblikkene i Petters karriere var da avdelingen hans ble kalt ut for å bistå under leirraset på Gjerdrum. Mottakelsen og takknemligheten fra innbyggerne understreket viktigheten av Heimevernets rolle i å støtte sivilsamfunnet i en krise.

Fredrik Hjertnes Nygaard i felt under innsatsstyrke Rype sitt opptak, høsten 2023.

Fredrik Hjertnes Nygaard (23)

Yrke: Sivilingeniørstudent

Rolle i HV: Innsatssoldat i multitroppen

Distrikt: Trøndelag heimevernsdistrikt 12

Hvert år trenger Heimevernet 4000 nye soldater og rekrutterer videre et hundretalls nye soldater til innsatsstyrkene landet over. Møt en som nettopp var på opptak.

Fredrik Hjertnes Nygaard (23) er sivilingeniørstudent ved NTNU og nettopp ferdig med første-gangstjenesten i Hæren. For noen uker siden var han på opptak hos innsatsstyrke Rype i HV-12.

Nå er han innsatssoldat i multitroppen, i tillegg til å være student. Mange av soldatene i Heimevernets innsatsstyrker begynner nettopp som studenter – før svært mange fortsetter videre, kombinert med en sivil karriere.

Fredrik beskriver seg selv med bakgrunn i sin motivasjon.

– Jeg er den nytilførte soldaten fra Hæren som kan få litt for mye «overtenning», smiler han og legger til:

– Jeg tror jeg kan bidra med fersk erfaring og kursing fra Hæren, men jeg håper HV også kan gjøre noe for at jeg kan bli en enda bedre soldat. Kjøre effektive treningsdøgn, hvor mest mulig av tiden inne i tjeneste går til utdanning og trening på oppdrag og minst mulig går til administrasjon og venting. Da er mye gjort, mener Fredrik.

– Krigen i Ukraina brøt ut allerede før jeg sluttet i Hæren og gikk inn i HV, men krigens varighet og HVs innsats i utdanningen av ukrainernes innsatsstyrker begynner nettopp som studenter – før svært mange fortsetter videre, kombinert med en sivil karriere.

Fredrik har følgende råd til sine medsoldater i Heimevernet:

– Skriv ned erfaringer og tilbakemeldinger etter hver HV-øvelse, og finn dem gjerne frem igjen for neste øvelse. Sørg for videre for alltid å ha tørre sokker tilgjengelig blir tjenesten i HV bra, smiler han.

HV-NORGE RUNDT

Heimevernet består av 40 500 soldater, 11 distrikter, 12 innsatsstyrker og 208 HV-områder. Hver soldat hører til et område som gjør en viktig jobb for at distriktet skal kunne

løse sine oppgaver. I «HV-Norge rundt» gir vi soldaten, områdeledelsen og distriktet plass til å ytre sine tanker om HV-tjenesten.

TEKST: Hermine Heier, Iben Støldal og Ingvil Ekrol
FOTO: Tor-Magnus Øverås, Iben Støldal og Ingvil Ekrol

SOLDATEN

Etter sin første områdetrening fant Tiril Grønstad (21) ut at hun ønsket seg mer action i heimevernstjenesten. Hun søkte seg til innsatsstyrken i Sør-Hålogaland heimevernsdistrikt 14 Heron.

– Terskelen for å komme inn var ikke så høy som jeg trodde. Det jeg husker best fra opptaket er at jeg klarte å falle på våpenet mitt med tennene først. Jeg knakk to tenner! Man kan jo si at jeg ofret tennene for innsatsstyrken, smiler Tiril.

I førstegangstjenesten kjørte Tiril lastebil, og i Heron får hun gjøre nettopp det ettersom hun jobber med forsyning i stabstroppen.

– Hovedmotivasjonen min for å søke var at jeg får kjøre lastebil, noe jeg ikke hadde kunnet gjøre i HV-området.

Tiril rakk å kjenne på utstyrmangelen i området før hun ble innsatsstyrkesoldat.

– Det er forskjell på utstyret i innsatsstyrken sammenlignet med hvordan det er i området. Det kan jo være ganske

frustrerende når man ikke har nok eller riktig utstyr, sier Tiril før hun fortsetter.

– Det verste med å være heimevernssoldat tror jeg er om du har planlagt noe som du har veldig lyst til å dra på, for eksempel en konsert eller en tur med venner. Det må jo vike om man blir kalt inn på øvelse. Som heimevernssoldat må man ha omstillingsevne. Blir man kalt inn, så er det bare å møte.

Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16 holder til i Bjerkvik garnison i Narvik kommune. Distriktet har 20 områdesjefer, en innsatsstyrkesjef og en distriktsstab.

Sør-Hålogaland heimevernsdistrikt 14 holder til på Drevjamoen ved Mosjøen. Distriktet har 16 områdesjefer, en innsatsstyrkesjef og en distriktsstab.

Oslofjord heimevernsdistrikt 01 holder til på Rygge flystasjon ved Moss. Distriktet har 18 områdesjefer, en innsatsstyrkesjef og en distriktsstab.

OMRÅDESJEFEN

Christian Fulsaa har vært HV-soldat i over 20 år. I dag er han områdesjef for Vestfold utrykningsstyrke i Oslofjord heimevernsdistrikt 01. Stillingen som områdesjef er på ti prosent, men krever mye året rundt.

– Jobben innebærer mye mer enn det stillingsprosenten tilsier. Men det er givende, og det er derfor jeg gjør det.

– Det viktigste for meg er å gi soldatene en meningsfull øvelse. Og en bra trening er en trening med mye aktivitet og lite dødtid. Soldatenes innsats og iver gjør meg stolt og er utrolig motiverende, smiler han.

– Jeg har ansvar for mye personell og skulle gjerne hatt et bedre personell-verktøy. Da kunne jeg hatt bedre kontroll med tanke på sivil kompetanse, militær kompetanse, det å sende folk på kurs og følge dem opp. Det er for mye som er basert på Excel og lister.

– Distriktet må understøtte områdene, ikke bare den ene uken vi er inne til trening, men resten av året også. Vi står på beredskap hele året. Da må distriktet forholde seg til det og gi oss den støtten vi trenger, maner Christian Fulsaa.

– Selv om bakgrunnen for hvorfor vi får mer penger fremover ikke er så hyggelig, så er det fint at vi satser på Forsvaret. Og så vil jeg slå et slag for at du får vesentlig mer igjen for pengene ved å putte dem inn i Heimevernet enn å kjøpe et missil eller en dyr del til en båt. For hver krone du putter inn i Heimevernet er det en god krone puttet inn i beredskap, tenker jeg.

DISTRIKTET

Hverdagen i Nord-Hålogaland heimevernsdistrikt 16 (HV-16) er preget av den sikkerhetspolitiske situasjonen, økt alliert tilstedeværelse i nord og en stor satsning på Forsvaret.

TEKST: Oberst Bjørnar Eriksen, distriktssjef HV-16.

Det som har overrasket meg mest etter at jeg tok over som sjef i 2022 er hvor stor oppdragsmengde HV-16 faktisk har. Fra å trene én gang i året er vi nå i det jeg kaller kontinuerlig operasjon, og vi stiller stadig oftere styrker til skarp styrkebeskyttelse. Det økte fokuset på beredskap og totalforsvar i regionen gir et tett samarbeid med de andre beredskapsstatene og styrker totalforsvarsberedskapen gjennom felles situasjonsforståelse og felles trening og øving.

Som sjef har jeg fokus på utviklingen av HV-16 og må tenke på hvordan samfunnet, sikkerhetspolitikken og teknologien vil utvikle seg i årene som kommer. Dette adresseres delvis i den kommende langtidsplanen med blant annet utviklingen av nye innsatsstyrker fokusert mot sjøfronten. Vi er allerede godt i gang med etableringen av en ny innsatsstyrke i Tromsø, som vil styrke beredskap og evne i Nord-Norges største by.

Alle nye soldater som kommer til HV-16 får nå moderne bekledning som gir bedre forutsetninger for å løse oppdrag i det krevende klimaet vi har her i distriktet. Det er fortsatt sendrektighet i materiellprosessene, spesielt i tilførsel av vintermateriell og tilstrekkelig PBU. Mye skyldes dessverre manglende kapasitet i Forsvarets logistikksystem og dysfunksjonelle strukturer. Men jeg har tro på at de tiltakene som er satt inn vil ha virkning. Om vi sier at vi skal beherske terrenget i nord må vi også utruste styrkene deretter og jobbe for at hverdagen til dem som skal stå i oppdrag blir best mulig

Som resten av HV bidrar også vi i opera-

sjon Ellisiv og opptreningen av ukrainske soldater. Krigen i Ukraina driver fram utvikling av nye metoder og våpen, men bekrefter også at grunnleggende ferdigheter innenfor stridsteknikk og skyting fortsatt er avgjørende. Sjefssersjanten og områdesersjantene vil styrke faget og øke kvaliteten på skytingen, gjennom blant annet samarbeidet med DFS (Det frivillige skyttervesen) og NROF (Norsk reservistforbund). Ammunisjon er en begrensende faktor, men vi har tro på at dette vil bedre seg i et HV som styrkes ressursmessig de kommende årene.

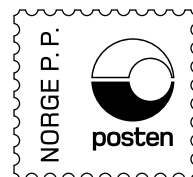
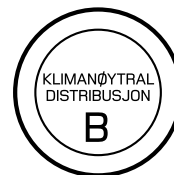
I et stridsfelt som stadig blir mer «åpent»

burde vi merke oss bruken av droner kombinert med missiler og klassisk artilleri. HV-16 er i gang med utviklingen innenfor drone og anti-drone (CUAS) kapasiteter. Ettersom smarttelefonen er kommet for å bli også på stridsfeltet er rapporteringssystemet WASOS et verktøy med stort potensiale, men som nok vil medføre økt behov for analysekapasitet.

Vi har til tider høy operativ belastning, som alle andre avdelinger i Forsvaret, og utfordringer med å få tak i nok personell. Det er avgjørende med lokal forankring, spesielt når vi i fremtiden vil måtte sikre områder og objekter lokalt, samtidig som behovet for fleksibel innsatsevne øker. HV i dag og i fremtiden er noe annet enn det var på 2000-tallet.

HV-soldatene, deres arbeidsgivere og familier må forvente at soldatene må stille oftere på oppdrag i tillegg til årlig øvelse. Vi er avhengig av kreative og kunnskapsrike folk med evne og vilje, som bidrar til et relevant HV for fremtiden.

Returadresse:
HEIMEVERNSSTABEN
POSTBOKS 393 TERNINGMOEN
2403 ELVERUM

BLI MED OG SYNLIGGJØR **HEIMEVERNET**

6. desember 2024 **UNIFORM PÅ JOB BEN-DAGEN**

Ta gjerne kontakt i forkant av dagen hvis du skal bære uniform på jobben. Kanskje får du besøk av Heimevernets kommunikasjonsseksjon eller en lokalavis?

Send mail til:
hv.kommunikasjon@mil.no

Scan for mer
informasjon